

Pedagógiai Program

**Pápay Ágoston Általános Iskola
Készségfejlesztő Iskola és Kollégium
Martonvásár**

**Módosításokkal kiegészített egységes szerkezet
2020.**

Pedagógiai program jogszabályi háttere:

- 33/1998./II.19./ K.h.sz. határozata alapján, a debreceni Bárczi Gusztáv Általános Iskola és Diákotthon és a gyulai Óvoda, Ált. Iskola, Készségfejlesztő Speciális Szakiskola, Diákotthon és Gyermekotthon helyi tanterve
- 37/2000.(XII.29.) OM. rendelettel módosított 23/1997./VI.4./ MKM rend./ A fogyatékos tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelvei
- a 2011.évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről
- 110/2012 (IV.4.) A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló kormányrendelet
- 2/2005 (III. 1.) OM rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelveiről
- a 32/2012 (X.8.) A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai neveléséről és sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelveiről kiadott EMMI rendelet
- 51/2012 (XII.21.) számú EMMI rendelet
- 23/2013 (III.29.) EMMI rendelet az értelmileg akadályozott tanulók 1-8. évfolyamának kerettanterve
- Kerettanterv a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó speciális szakiskolák számára (készségfejlesztő speciális szakiskolák)
- a kormány 7/2014 (I.17.) Kormány rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet módosításáról
- 32/2012.(X.8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- *A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról*

I. BEVEZETÉS

1. Az intézmény neve, fenntartója, működési területe:

Pápay Ágoston Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium

Székhelye: 2462 Martonvásár, Bajcsy-Zs. E. u. 32.

OM azonosító: 038497

Alapító és a fenntartó neve és székhelye

Alapító szerv neve:	Emberi Erőforrások Minisztériuma
Alapítói jogkör gyakorlója:	Emberi Erőforrások minisztere
Alapító székhelye:	1054 Budapest, Akadémia utca 3.
Fenntartó neve:	Dunaújvárosi Tankerületi Központ
Fenntartó székhelye:	2400 Dunaújváros Táncsics M. u.1/a

Az intézmény típusa: gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási intézmény

Az intézmény működési területe és beiskolázási körzete:

Fejér megye

Férőhelyek száma:

iskolai: 110 fő

kollégiumi: 70 fő

1.1 Az intézmény funkciója

A martonvásári Pápay Ágoston Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium az évszázad elején épült árvaház, majd későbbi nevelőotthon épületében 1973-tól látja el – elsősorban - Fejér megye sajátos nevelési igényű (középsúlyos fokban sérült, halmozottansérült, autizmussal élő) értelmileg akadályozott tanköteles tanulóinak nevelését-oktatását, mint bentlakásos gyógypedagógiai intézmény.

Az intézmény tanulólétszámának kb. 1/5-e gyermekvédelmi gondoskodás alatt álló gyermekekből tevődik össze.

A környező falvakból érkező bejáró tanulók száma kb. 20 %.

Az egységes célrendszer iskolai és kollégiumi keretben valósul meg.

1.2. Az intézmény társadalmi környezete, tanulónépességének szociális helyzetképe

Az intézmény egy fejlődésben lévő, 5000 fős lélekszámú nagyközségben található. A kulturális és foglalkoztatási lehetőségek vidéki viszonylatban jónak tekinthetőek, mivel erősen érezhető a nagyvárosok /Budapest, Székesfehérvár/ közelsége.

A kollégiumi életmód kezdeti évekre jellemző zártsága az utóbbi esztendőkből sokat oldódott, s a község lakói egyre inkább elfogadják a fogyatékossgal élő gyermekeket.

A tanulók kb. 1/3-a hátrányos helyzetű szociokulturális környezetből érkeznek. A munkanélküliséggel, megélhetési gondokkal küszködő családok csökkent mértékben képesek a védő, támogató funkció betöltésére, s így sok esetben a nevelési feladatokat áthárítják az iskolára

A szülői házzal való folyamatos kapcsolattartás, információcsere, együttműködés elengedhetetlen feltétele az intézményben élő tanulók eredményes fejlesztésének.

Mindez megfelelő családi háttér esetében természetes, közös igény, míg a hátrányos helyzetű családok esetében az iskolának kell vállalnia a kezdeményező, irányító szerepet. Ily módon hangsúlyosabbá válik a tanulók magatartás- és viselkedészavaraira irányuló kompenzációs tevékenység, s a gyermekvédelmi tevékenység kiszélesítése.

2. A fenntartó által meghatározott alapfeladatok

- általános iskolai nevelés-oktatás
 - nappali rendszerű iskolai oktatás
 - alsó tagozat, felső tagozat
 - sajátos nevelési igényű tanuló gyógypedagógiai nevelése-oktatása (halmozottan sérült, autizmus spektrumzavar, értelmileg akadályozott – középsúlyos fokban sérült, értelmileg akadályozott)
 - fejlesztő iskolai oktatás
- kollégiumi ellátás
 - sajátos nevelési igényű tanuló gyógypedagógiai nevelése-oktatása (halmozottan sérült, autizmus spektrumzavar, értelmileg akadályozott – középsúlyos fokban sérült, értelmileg akadályozott)
- fejlesztő nevelés-oktatás
- egyéb köznevelési foglalkozás
- készségfejlesztő iskolai nevelés-oktatás
 - nappali rendszerű iskolai oktatás
 - sajátos nevelési igényű tanuló gyógypedagógiai nevelése-oktatása (halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavar, értelmileg akadályozott – középsúlyos fokban sérült, értelmileg akadályozott)

3.1. A martonvásári Pápay Ágoston Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium felépítése ____

Évfolyamok száma:

1-8. általános iskolai évfolyam

2 évfolyam készségfejlesztő iskolai előkészítő évfolyam (9-10. évfolyam)

2 évfolyam készségfejlesztő Iskola I/11, I/12

2 évfolyam önálló életvitelre felkészítő készségfejlesztő iskola II/11, II/12

fejlesztő nevelést-oktatást végző osztályok: fejlesztő 1, 2,
autizmussal élők osztálya

Az osztályba soroláskor az alapéletkortól való 1 éves eltérést elfogadottnak tekintjük. Ezáltal lehetőséget biztosítunk az egyéni fejlődésmenet, a fizikális állapot, valamint a különböző szociális háttér okozta jelentős egyéni eltérések figyelembevételére.

Az iskolai tanulócsoporthoz a délutáni időszakban kollégiumi csoportonként működnek, részben azonos tanulókkal összetételben.

Az osztályok munkáját osztályvezető gyógypedagógusok irányítják /gyógypedagógiai asszisztensek segítségével/, a kollégiumi csoportok nevelőtanárok /gyógypedagógusok/ vezetésével /gyermekfelügyelők segítségével/ működnek.

3.2. Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai

Az értelmileg akadályozott tanulók iskolai fejlesztése az alábbi pedagógiai szakaszokban történik.

1. Alsó szakasz: (1-4. évfolyam, fejlesztő nevelés-oktatás, autizmussal élők csoportja)

Elsődleges cél a pszichés funkciók fejlesztése, képesség- és szokásrendszerek kialakítása - játékos fejlesztési formák dominanciájával. A valóság megismeréséhez szükséges ismeretek és technikák elsajátítása, kiemelve a napi tevékenységekbe ágyazott ismeretközvetítést, készségfejlesztést. A fejlesztő munkának ki kell térnie a jel- és szimbólumértés képességének kialakítására.

2. Felső szakasz: (az általános iskola 5-8. évfolyama)

Előtérbe kerül az ismeretek bővítése, alapvető kultúrtechnikai ismeretek differenciált alkalmazása, a munkaképességek kialakítása és a normakövetés egyszerű szociális kapcsolatokban. Gyakorlati jellegű tevékenységek, életvezetést segítő technikák alkalmazása és megerősítése képezi a fejlesztés központi feladatát.

3. Szakiskolai szakasz (készségfejlesztő iskolai előkészítő 9-10. évfolyam, készségfejlesztő iskola I/11, I/12. II/11, II/12 évfolyamok)

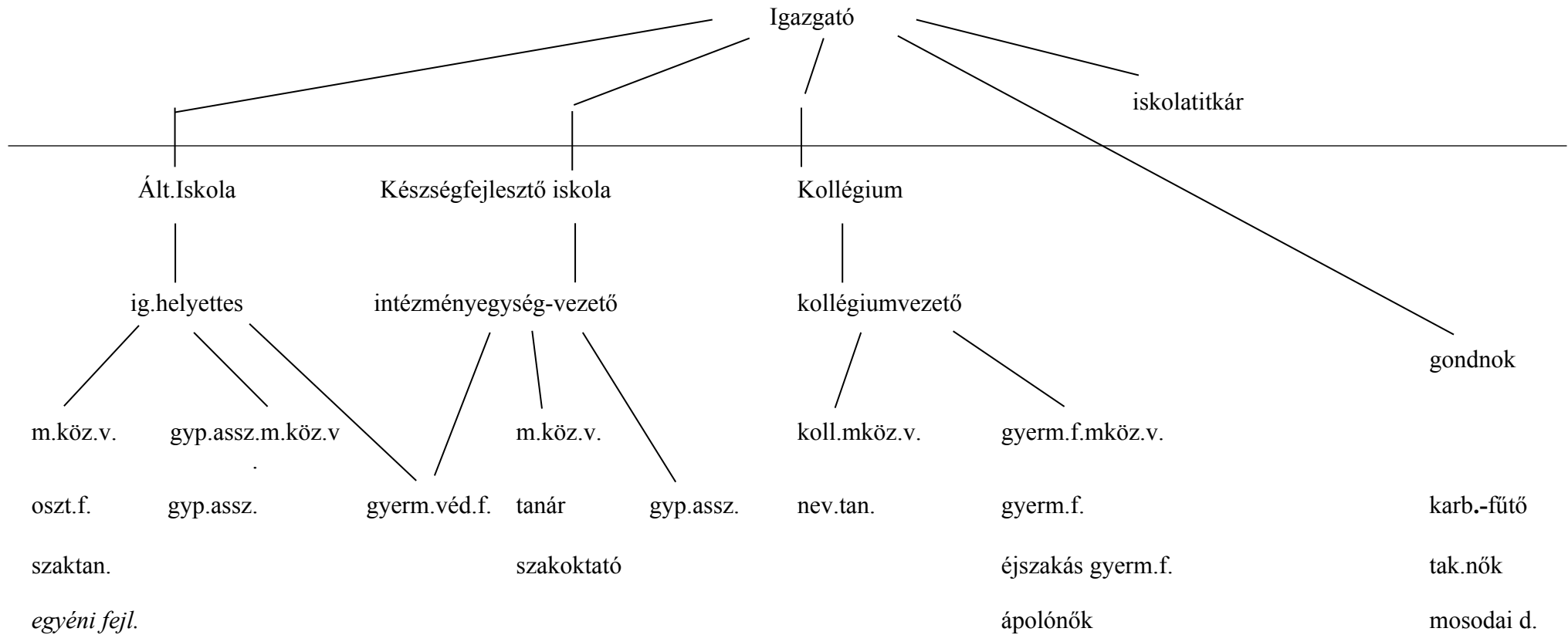
Hangsúlyt kap az életvezetést segítő technikák alkalmazása és megerősítése.

A képzés biztosítja a tanulók részére az életkezdéshez való felkészülést, a munkába állást lehetővé tevő, egyszerű betanulást igénylő munkafolyamatok elsajátítását.

Pedagógiai Szakasz	Általános Iskola		Készségfejlesztő iskola	
	Alsó szakasz	Felső szakasz	Előkészítő szakasz	Készségfejlesztő iskolai szakasz
Évfolyam	1. 2. 3. 4.	5. 6. 7. 8.	9-10.	I/11, I/12 II/11, II/12

Pedagógiai szakaszok az iskolai fejlesztő munkában

3.3. Az intézmény szervezeti vázrajza:

Az intézmény érdekvédelmi szervei: Szakszervezet, Közalkalmazotti Tanács, Diákönkormányzat, Intézményi Tanács

3.4. Az intézmény vezetése, vezető szervei

A köznevelési törvény alapján, az intézmény élén az intézményvezető áll.

Az iskolai, készségfejlesztő iskolai, a kollégiumi egységek irányítását igazgatóhelyettesi, illetve intézményegység-vezetői funkcióban vezető beosztású munkatársak végzik.

Az iskola életét, szervezeti felépítését, belső rendjét, működési sajátosságait a törvény előírásaival összhangban a nevelőtestület határozza meg.

Az iskolai élet legfontosabb területeinek szabályozását a Szervezeti és Működési Szabályzat tartalmazza.

A törvényességet, a zökkenőmentes működést még további szabályzatok, tervek segítik, mint a Kollektív Szerződés, a Munka- és balesetvédelmi szabályzat, tűzvédelmi utasítás, az iskolai házirend, az éves munkaterv és ütemterv, valamint az intézményi minőségirányítási program. Az egész szervezet organizációját az iskola vezető testülete végzi, amelynek élén az intézményvezető áll.

A vezetőtestület tagjai: intézményvezető (igazgató), intézményvezető-helyettes(ek), készségfejlesztő iskolai intézményegység-vezető, munkaközösség vezetők.

A munkaközösség vezetők a nevelőtestület képviselői, szavazattal, döntéshozattal felruházott tagjai a vezetésnek.

A szűkebb iskolavezetésnek nem tagja, de a tanácskozások résztvevője lehet az iskola érdekképviselői szerveinek vezetője, az iskolaszék elnöke, a diákönkormányzatot segítő tanár, a gyógypedagógiai asszisztensi, s a gyermekfelügyelői munkaközösség vezetője.

Az iskola, kollégium szakmai szervezetei, - melyek a jogszabályi előírásoknak megfelelően önállóan és/vagy átruházott hatáskörben gyakorolják tevékenységüket - az alábbiak:

- az iskolai szakmai munkaközösségek,
- készségfejlesztő iskolai szakmai munkaközösség,
- gyógypedagógiai asszisztensi munkaközösség,
- a kollégiumi nevelőtanári szakmai munkaközösség,
- a gyermekfelügyelői szakmai munkaközösség.

A munkacsoportok munkáját helyi szinten létrehozott tematikus munkacsoportok tevékenysége egészíti ki.

4. Az intézmény erőforrásai

4.1. Személyi feltételek

Iskola, készségfejlesztő iskola:

- 33,3 fő tanári álláshely
- 17 fő gyógypedagógiai asszisztens

Kollégium: - 10 fő nevelőtanár
- 12 fő segítő munkatárs
- 3 fő ápolónő

A nevelő-oktató munkát közvetlenül segítők mellett 6 fő technikai munkatárs biztosítja a háttérrel.

A jelenlegi dolgozói létszám 1 főállású orvos és egy félállású fogorvos státusának kiépítését igényli.

4.2. Pedagógusokkal szembeni elvárások

A nevelőtestület tagjai megismerték és áttanulmányozták a Független Pedagógus Fórum által kiadott "Pedagógusok szakmai etikai kódex" szövegét és tartalmát.

Az abban leírtakkal intézményünk eddigi szemlélete, céljai, s jövőbeni célkitűzései is megegyezést mutatnak. A kollektíva tagjai magukra nézve elfogadottnak tekintik a fenti dokumentumot.

4.3. Tárgyi feltételek

Az intézmény iskolai és kollégiumi- felhasználású helyiségei azonos épületben több funkcióval jellegettel működnek. Az egy emeletes épület földszintjén helyezkednek el a tanterem, /melyek egyben a délutáni foglalkozások szinterei is/, valamint a fiú és leány hálóterem és tisztálkodási helyiségek. Az életteret új bútorzattal, függönyökkel, gyermekközeli díszítéssel sikerült barátságosabbá, személyesebbé alakítani.

2004. szeptember 1-től megvalósult a gyermekvédelmi ellátásban részesülő gyermekek családi házas elhelyezési formája, s ennek eredményeként komfortosabbá válhatott a tanulók kollégiumi elhelyezése.

Az emeleti traktuson – a korábbi szolgálati lakások helyén – kaptak elhelyezést a készségfejlesztő iskolai évfolyamok nappali és hálólhelyiségei a tisztálkodási helyiségekkel együtt. A szakiskolai funkciónak ezek a helyiségek csak szűkösön felelnek meg.

Különálló épületben helyezkedik el a szakmai képzést segítő gyakorlati konyha, kerámiás műhely, mezőgazdasági műhely.

Az elmúlt időszakban végzett felújítások és bővítések az intézmény udvarán elhelyezett épületben a differenciált foglalkoztatás további lehetőségeit szélesítik.

Az egészségügyi traktus 1975-ben épített rendelője, betegszobái, mellékhelyiségei norma szerint is kielégítik az igényeket.

A nagyméretű ebédlő az egyetlen közösségi helyiség, rendezvények lebonyolításának színtere az intézményben.

A foglalkoztatást kisméretű tornaszoba és jelentős nagyságú /5 hold/ park és mezőgazdasági művelésre alkalmas földterület biztosítja.

Az elmúlt évek pályázatait és egyéb támogatások segítségével elkészült és a készségfejlesztő iskolások által birtokba vett üvegház nagyban segíti tanulóink mezőgazdasági tevékenységének színvonalas, termelékeny megvalósulását

Az intézményi feladatellátás bővülésével – készségfejlesztő iskolai évfolyamok kiépítésével, fejlesztő nevelő-oktató, valamint autista csoport beindítása - továbbra is igényként jelentkezik a nevelő-oktató feladatok színvonalas ellátása érdekében, az épület felújítása, s megfelelő méretű tanterem és foglalkoztató terek kialakítása.

Szükséges lenne továbbá a jelenlegi szükségletek kielégítése, valamint a törvényi változások miatti testnevelés órák számának növekedése miatt egy szabvány méretű tornaterem megépítése.

Az épület az igényeket szűkösen elégíti ki, az egy főre jutó létfér rendkívül alacsony. A rehabilitációs - rehabilitációs foglalkozások növekedésével, az egyéni fejlesztés előtérbe kerülésével a helyiségi igény további problémákat vet fel.

A higiéniai ellátást szolgáló helyiségek (WC-k, fürdők) mennyisége norma alatti. A tantermek – melyek egyúttal foglalkoztató helyiségül is funkcionálnak – a fogyatékosok sajátos igényeinek nem megfelelőek.

A lehetőségeken belül ugyanakkor törekszünk az épület helyiségeinek komfortosítására, a park gondozásával a környezet védelmére - s mindezzel a komfortérzés és a "miénk tudat" erősítésére.

Az elmúlt időszakban a rendelkezésre álló források koncentrált felhasználásával, az intézmény technikai szakmunkásainak segítségével az intézmény néhány közlekedő útján sikerült házilag kivitelezéssel az akadálymentesítés megkezdését.

Az intézmény egészét illetően súlyos napi gondok forrása az elöregedett épület infrastruktúrájának amortizálódottsága, mely a víz, csatorna, villany, falazat és padozat csaknem egészére kiterjedően jelentkezik, - sokmillió felújítási költségigényt jelentve. /A munkavédelmi és közegészségügyi érdekből végzett eddigi részleges felújításokat - a folyamatos karbantartás mellett tovább kellene folytatni, mert a működőképesség továbbra is veszélyeztetve van. A nyílászárók cseréje, és az épületet körbevevő utak javítása az épület körül is felújításra szorul.

5. Helyzetelemzés

A nevelő-oktató munka tartalmi és módszertani sajátosságai

Iskolánk - a megszakítás nélküli munkarend biztosításával - nevelő-oktató munkáját az "egésznapos foglalkoztatás" elveit, előnyeit érvényesítve szervezi.

A tanulók napirendje - mely a pedagógiai szakaszokhoz, az életkori sajátosságokhoz igazodva szerveződik - segíti általános és speciális célrendszerünk megvalósítását, melyet az 1973 óta eltelt időszakban, a gyógypedagógia legújabb kutatási eredményeit, előremutató irányait is figyelembe véve alakítottunk ki.

Az utóbbi években előtérbe kerülő szakmai autonómiát az értelmileg akadályozott gyermekek fejlődési határainak kiszélesítése érdekében használtuk fel.

/Olvasás-írás tanítás módszerének csoporthoz igazodó választása, betűtanítás sorrendjének megváltoztatása, mese-vers-báb foglalkozások tananyagba építése, differenciált testnevelés órák szervezése, speciális zenei nevelés elindítása, munkatevékenységek bővítése, terápiás fejlesztések kiszélesítése, stb./

Intézményünk tevékenységi rendszere fokozatosan bővült. /Bekapcsolódás a Fejér Megyei Diáksport Szövetség, valamint a Fogyatékkal Élők Fejér Megyei Sport Szövetségének munkájába, szabadidős és sporttevékenységek bővülése, gyógyúszás, gyógylovaglás, kutyaterápiás foglalkozások megszervezése, kirándulások, táborozási formák specializálódása, bővülése, szakköri kínálat bővítése, külső kapcsolatok, kulturális eseményeken való részvétel kiszélesítése./

A tantestület innovatív irányultsága eredményesen segítette az elismert szakmai színvonal stabilizálódását.

Intézményünkben az oktatási tartalmak megválasztása hangsúlyosan azon képességek fejlesztését szolgálja, melyek közvetlen segítséget adnak az "élet" feladatainak megoldásához, segítik tanulóink személyiségfejlődését, az elemi szintű munkavégzés képességének kialakulását.

Kiemelt hangsúlyt kap az élethelyzetekben történő tapasztalatgyűjtés, valamint az önkifejezés megvalósítását segítő programok.

1998-ban helyi tantervünk kidolgozása kapcsán – építve korábbi elméleti és gyakorlati tapasztalatainkra – az alábbi új tantárgyakat emeltük be pedagógia tevékenységrendszerünkbe:

- Mese-vers-báb feldolgozás
- Kézművesség
- Növénytermesztési ismeretek.

A tantárgyak cél- és feladatrendszere szervesen illeszkedett fenti célkitűzéseinkhez.

Helyi tantervünk átdolgozása kapcsán, mint önálló tantárgyak nem képezik tantervünk részét, azonban a szabadon felhasználható órakeretben, illetve tematikusan beépítve jelennek meg tantervünkben.

II. AZ ISKOLA NEVELÉSI PROGRAMJA

1. Az intézmény nevelésfilozófiája /nevelő-oktató munka tartalmi és módszertani sajátosságai/

Tudatában vagyunk annak, hogy az értelmileg akadályozott tanulók esetében az intellektuális funkciók sérülése csupán vezető tünetet képez, amely más területek sérülésével együtt az egész személyiséget átfogó, károsító tünetegyüttesben jelenik meg. Az értelmi akadályozottság képén belül sokféle megismerő, nyelvi, motorikus és szociális fejletlenség, teljesítménygyengesség észlelhető, melyek egy részében a központi idegrendszert ért sérülésből következően olyan tünetek is megnyilvánulnak, mint az érzékszervek működésének zavarai, valamint társuló fejlődési rendellenességek /párhuzamos fogyatékoság/ stb. Minden járulékos fogyatékoság módosítja a meglévő alapfogyatékoságot, bonyolítja az egyéni képet. Ezért a nevelés, oktatás, képzés folyamatában a fogyatékos személyiség korrekciós nevelését, speciális és komplex nevelési-oktatási fejlesztési igényét, mint nevelési individuális szükségletet kell előtérbe állítanunk.

Keressük a tanulók foglalkoztatása, társadalmi beillesztése során az integrációs elv érvényesülésének lehetőségeit, a fejlesztő környezet megvalósításának és a normalizációs elv érvényesülésének útjait, módjait.

Munkánk során az alapvető gyermeki jogok érvényesítését állítjuk előtérbe, tudván, hogy az értelmileg akadályozott gyermekeknek is joguk van a teljes értékű emberi létre.

Pedagógiai modellünk az értelmileg akadályozottak nevelése-oktatása terén a szociális tanulásra, fejlesztésre, motivációk nyújtására, az önállóság támogatására, a környezet gondoskodására ösztönző komplex támogatás megvalósítása.

Ennek érdekében a pozitív életélmények, a szociális és lelki szükségletek kielégítésének lehetőségével igyekszünk hozzájárulni a minél teljesebb önmegvalósításhoz. Ugyanakkor hangsúlyosnak tartjuk, hogy a társadalom őket egész életre szóló segítséggel, életvezetési támogatással vegye körül.

1.1. Nevelési elveink

Iskolai szinten törekednünk kell arra, hogy nevelési céljaink, s az arra épülő értékelési rendszerünk - a pedagógiai szabadság és önállóság mellett - deklarált módon tartalmazzon egységes elveket és szempontokat.

A szűkre szabott élettér, az iskolai, a kollégiumi ún. „többfunkciós” életmód feltételezi és megköveteli az egységes nevelési elvek, az azonos szempontok szerint történő értékelés gyakorlati megvalósulását.

Feltételei:

- a fogyatékkal élő gyermek személyiségének alapos ismerete,
- egységes nevelés a csoportok szintjén,
- problémamegoldó beszélgetések a tantestületen belül,
- a nevelés teljes területének átfogó ismerete,
- elvárások körülhatárolása az egyes nevelési területeken,
- tanév végi értékelésekben megfogalmazódó konkrét javaslatok figyelembevétele a következő évi tervezőmunkánál.

Egységes nevelési elvek kialakítására törekszünk az alábbi területeken:

- egészséges életmódra nevelés,
- erkölcsi nevelés,
- munkára nevelés
- viselkedési szokások, társas kapcsolatok kialakítása terén /szociális készségfejlesztés területe/,
- iskolai szintű értékelési rendszer terén,
- közösségi nevelés szintjén..

A pedagógus szabadsága érvényesülhet az alábbi területeken:

- tananyag kiválasztás, tananyag feldolgozás módja /kerettantervi rendelet szerint/,
- a tanulók szabadidős programjának megszervezése,
- pedagógiai módszerek, osztályszintű értékelési rendszer megválasztása,
- közösségformálás lehetőségeinek, színtereinek kiválasztása, ünnepek megszervezése,
- csoportszoba berendezése.

A pedagógus módszertani szabadsága a fentebb vázolt iskolai szinten egyeztetett egységes nevelési elvek figyelembevételével valósulhat meg.

Munkaközösségi szinten kerül egyeztetésre, s minden esetben pedagógiailag indokolható kell legyen a módszertani szabadság címén megvalósuló tevékenység.

A pedagógiai tevékenység eredményessége tekintetében törekedni kell a tantestület tagjainak a meglévő adottságok kihasználására /pl.: műhelyterem, kondi-terem, sporteszközök/ miközben az iskola vezetése feladatának tartja a pedagógiai eszköztár és feltételrendszer szükséges biztosítását, folyamatos bővítését.

A kollégiumi jellegből adódóan a tantestület tagjain kívül személyes példájukkal, viselkedésmódjukkal hatnak a tanulóakra a technikai feladatokat ellátó dolgozók is.

Ennek megfelelően a nevelés eredményessége tekintetében elengedhetetlen, hogy a technikai terület alkalmazottai is rendelkezzenek alapvető ismeretekkel az intézményben folyó

pedagógiai tevékenységről, a gyermekek képességeiről, a velük szemben támasztható elvárásokról, s az alkalmazható módszerekről.

A technikai dolgozók szemléletét is át kell, hogy hassa, - a pedagógiai területen dolgozó kollégákhoz hasonlóan, hogy ebben az intézményben értelmileg akadályozott, súlyosan-halmozottan sérült, autizmussal élő gyermekek nevelése-oktatása folyik, akik sérültségük miatt kénytelenek nélkülözni a biztonságot nyújtó családi háttérrel.

Ennek megfelelően az intézmény minden dolgozójának úgy kell a munkáját végeznie, hogy az a gyermekek érdekét szolgálja, s pótolja a lehetőségekhez képest az otthon melegét, szeretetét.

1.2. Egységes nevelést szolgáló szervezeti, munkaszervezési feltételrendszer

E területen törekedni kell arra, hogy a gyermekfelügyelői kollektíva, - a kollégiumi nevelőtanári munkaközösség segítségével - is aktív részese legyen a nevelési feladatok megoldásának elsősorban az önkiszolgálásra, egészséges életmódra nevelés tekintetében.

Az intézményvezetésnek biztosítani kell ennek szervezési feltételeit.

A TÁMOP 3.3.10. pályázat keretében megvalósítottaknak megfelelően további törekvéseink között is szerepel, hogy a pedagógiai munkát segítő munkatársak is résztvevői lehessenek szakmai továbbképzéseknek belső képzéseknek, ily módon is segítve az egységes nevelési szemlélet megvalósulását.

A gyógypedagógiai asszisztensek, fejlesztőpedagógusok segítségével az egységes nevelési elvek keretén belül ideális módon valósulhat meg a módszerek differenciált - a tanulók képességeihez igazodó - alkalmazása.

Törekedni kell e feltételrendszer minél hatékonyabb kihasználására.

A nevelőtestületben történt felmérés eredményeként pedagógusaink véleménye szerint a következő elvek kell hogy áthassák nevelőmunkánkat:

1. A tanulókkal szeretetteljes kapcsolat kialakítására való törekvés.
Szeretetteljes légkör biztosítása a ránk bízott gyermekek számára.
2. A gyermekek személyiségének figyelembevétele, a gyermeki személyiség pozitívumainak felismerése, megerősítése.
3. Nevelési céljaink, pedagógiai törekvéseink az életre nevelést kell, szolgálják felkészítve a tanulókat a társadalmi beilleszkedésre.
4. A pedagógus személyes példamutatásának központi szerepe van a pedagógiai folyamat egészében.
5. Nyitottság, következetesség.

A fentiek alapján az intézményünkben nevelkedő gyermekek esetében a következő nevelési célokat kívánjuk szem előtt tartani, s megvalósítani:

- sikeres beilleszkedés a közösségbe, a közösségi normák elfogadása, követése,
- önkiszolgálási szokásrendszer kialakítása,
- konvencionális viselkedésformák, megfelelő beszédmodor kialakítása /kérés, köszönés stb/,
- közösséghez tartozás igényének megjelenése,
- igazmondás tisztelete,
- egyéni, és közösségi tulajdon tisztelete,
- tisztaság- és rendszeret igényévé fejlesztése,

- tevékenykedés igényének kialakulása, feladattudat és szabálytudat kialakítása,
- feltétel nélküli nyitottság elkerülése,
- egészséges kapcsolatteremtő készség kialakítása, barátság, párkapcsolatok, család tisztelete,
- toleranciakészség /különböző helyzetek, személyek elfogadása/,
- esztétikai érzék fejlesztése, igény kialakítása,
- segítségnyújtás, ajándékozás örömeinek megismerése.,
- egyéni ízlés kialakulása, érvényesítése,
- önálló világkép, értékítélő képesség kialakítása,
- önismeret kialakítása, reális kép önmagáról, korlátairól, lehetőségeiről,
- egészségmegőrző, környezetvédő szemlélet kialakítása.

A szakmai munka tartalmi megvalósulását a gyógypedagógia általánosan elfogadott elveivel összhangban az alábbi módszerek alkalmazása segíti:

- igazodás az egyéni fejlettségi szinthez,
- cselekvésbe ágyazott ismeretszerzés,
- játékos fejlesztési formák alkalmazása,
- koncentrikusan bővülő, kis lépésekben történő ismeretnyújtás,
- megfelelő időkeret és alkalom biztosítása az ismeretszerzésre, gyakorlásra,
- kevésbé sérült funkciók működésének aktivizálása,
- pozitív érzelmi kapcsolat kialakítása,
- megfelelő számú, változatos ismétlés,
- Projektoktatás alkalmazása („projekthetek” alkalmával egy-egy téma feldolgozása a tanulók és a pedagógusok közös együttműködésére építve).

2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos cél- és feladatrendszer

Elsődleges célunk egybeesik a Nemzeti Alaptanterv meghatározásával:

„Mint minden esetben, az értelmileg akadályozott tanulók nevelésének-oktatásának célja is a minél önállóbb, harmonikus életvezetésű felnőtté válás. Általánosságban ez az egyéni képességek, adottságok maximális feltárását, aktiválását jelenti a lehető legjobb adaptáció és önállóság érdekében.”

/NAT 4. old./

Az értelmileg akadályozott emberek személyiségük kibontakoztatásához fokozottabban, módosult minőségben igénylik az iskolai fejlesztő munka támogatását. A fenti cél megvalósulását behatárolják az értelmi sérülésből adódó sajátos nevelési feltételek:

- A. Az eltérő pszichés fejlődés
- B. A felnőttkori életpálya behatároltsága
- C. A tanulási sajátosságok.

Így az értelmileg akadályozott gyermekek nevelő-oktató munkájának célrendszere összetettebbé válik, speciális meghatározást igényel.

Speciális célunk olyan cselekvőképes személyiség kialakítása, aki rendelkezik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, együttműködés képességével. Képes gondolatai, kívánságai közlésére, interperszonális kapcsolatok kialakítására, egyszerű munkafolyamatok kitartó végzésére, szabadidejének hasznos eltöltésére. Támogató társadalmi környezetben képessé válik a teljes emberi élet megismerésére, átélésére.

Az értelmileg akadályozott gyermekeket nevelő iskola pótolni törekszik a gyermekek számára a családi környezetet. A napi élmények biztosítása mellett, a szeretetteljes együttélés által válik megfelelő életközeggé, melyben a gyermekek megtanulják önmagukat ellátni, játszani, tanulni, dolgozni, szabadidejüket hasznosan eltölteni, eljutva a cselekvési önállóság szintjére.

A fenti célok megvalósításához többszintű feladatrendszer kapcsolódik:

- A cselekvésbe ágyazott ismeretszerzésre alapulva a tudásközvetítő funkció mellett az érték-közvetítő szerepnek kell különös hangsúlyt kapnia az ismeretek átadásánál.
- Külön figyelmet kell fordítani a kommunikációs – nyelvi és alternatív - készségek fejlesztésére annak érdekében, hogy a kapcsolatteremtés eszközévé válhasson.

A TÁMOP 3.4.2. pályázat keretében kidolgozásra került az alternatív augmentatív kommunikáció módszertani elemeit magában foglaló tematika, mely hatékony segítséget jelent a súlyosan beszéd fogyatékos és beszédképtelen tanulók napi kommunikációjában.

A kommunikációoktatás célja, hogy a beszédképtelen gyermekek megtanulják, hogyan tudják szükségleteiknek megfelelően, aktívan kifejezni magukat. A gyermekek a mindennapi kommunikációjukhoz úgynevezett kommunikációs táblákat, vagy kommunikátorokat használnak.

- Speciális feladatként jelentkezik a szokásrendszerek kialakítása, melyben meghatározó jelentőségű kell legyen a pedagógus modellszerepe.
- A szociális beilleszkedés készségének kialakítása tekintetében érvényesülnie kell a "nyitott-iskola" szemléletének, vagyis törekedni kell az épek és fogyatékosok közötti sokrétű kapcsolatrendszer megteremtésére, folyamatos fejlesztésére.

Az elmúlt évek folyamatos pályázati együttműködései segítségével a nevelés-oktatás színterei folyamatosan bővülnek, a szabadidős tevékenységeken át, a tematikus programokig változatos tevékenységet biztosítanak tanulóink számára.

Segítséget nyújtanak az új ismeretek elsajátításához, meglévő képességek bemutatásához, valamint kortársakkal való együttléthez, együttműködéshez.

- Az egyszerű munkafolyamatok megtanulásán túl biztosítani kell a tanulók számára a képesség szerint differenciált, és értékteremtő - esztétikai élményt is biztosító - munkavégzés lehetőségét.
- A fejlesztés során - figyelembe véve a tanulók egyéni sajátosságait - lehetőséget kell biztosítani a differenciált képzési-nevelési feltételek megteremtésére, a tehetséggondozásra, a felzárkóztatásra, törekedve a kevésbé sérült funkciók aktivizálására.
- A nevelő-oktató munka alapját kell képezze a pozitív érzelmi töltésű kapcsolat, a személyes kötődés kialakulásának lehetősége.

Alternatív kommunikációs formák bevezetése megtörtént a 2018-19-es tanév folyamán.

3. Alapkompetenciák

Az értelmileg akadályozott tanulók nevelését, oktatását, a köznevelésben eltöltött egész idejét áthatja az alapkompetenciák fejlesztése. Abban az esetben, ha ezen kompetenciák valamelyike nem vagy nehezen fejleszthető a szokásosnak tekinthető célkitűzések mentén (pl. verbális önkifejezés, szövegértő olvasás), az egyén képességeihez igazodó korrekciós-terápiás támogatásra van szükség (pl. kiemelten sok közvetlen tapasztalatszerzés, augmentatív kommunikáció). Ahol a speciális módszerek sem vezetnek eredményre, kompenzációt kell biztosítani (pl. alternatív kommunikáció, képes napirend, speciális markírozás, vagyis az egyén számára jól értelmezhető és követhető vizuális jelzések, piktogramok, iránymutatók, vezetőcsíkok elhelyezése, felfestése a téri tájékozódáshoz – lásd még 2.1 „Nevelési és oktatási alapelvek”). Elengedhetetlen a korábban részletezett személyre szabott, egyéni felméréseken alapuló tanulási utak meghatározása és tágabb időkeretbe helyezése.

3.1. A tanulás kompetenciái

A Nat-ban meghatározott kapcsolódó ismeret, készség és attitűd kialakulása részlegesen várható el értelmi akadályozottság esetén. Ez távlati, ideális célkitűzésként értelmezhető, és a fejlesztést kis lépésekre, részcélokra kell bontani, az egyes tanulók képességstruktúrájához igazodva (v.ö. önállósági szintek, differenciálás leírásával). Különös figyelmet kell fordítani a motiváció kialakítására, illetve fenntartására, az én-tudatosság, a saját értékek és lehetőségek felismerésének fejlesztésére. Elsődleges cél a szűkebb, majd tágabb környezetben való eligazodás, a közösségi részvétel különféle szerepköreire való felkészülés, a minél önállóbb életvitel kialakítása.

3.1.1. A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

A kommunikációs kompetenciák fejlesztése általános, tág értelmezésben megfeleltethetők a Nat vonatkozó célkitűzéseinek. Nélkülözhetetlen az információ befogadásához, az elemi gondolkodási műveletek hatékony működéséhez. Elsődleges a kommunikációs szándék felkeltése/fenntartása, a kommunikációs csatornák hatékony alkalmazása mind a megértés és információszerzés, mind az önkifejezés tekintetében. Mivel a társas helyzetek, kapcsolatok alapja, a szociális készségek fejlesztése szempontjából is kiemelten fejlesztendő terület. A más nyelvekkel való ismerkedés opcionális, sok értelmileg akadályozott tanuló esetében nem megvalósítható. Néhányan azonban rendelkezhetnek a szükséges alapképességekkel, és általános adottságaikhoz képest jó nyelvelsajátítási képességük lehet.

3.1.2. A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák alapjaiban megfeleltethetők a Nat elvárásainak. A készségszintben, illetve a támogatási szükségletben lehetnek jelentős egyéni eltérések. A hamis információk kiszűrése, valamint a lehetséges visszaélések elkerülése érdekében fokozottan figyelmet kell fordítani a „gyanús”, „bizonytalan” internetes tartalmak felismerésére, a megfelelő kapcsolati személytől való segítségkérésre, a támogatott döntéshozatal gyakorlására. A verbális kommunikációra képtelen tanulók esetén helyettesítő/kiegészítő jelleggel egyaránt alkalmazunk különféle IKT-eszközöket.

3.1.3. A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A gondolkodás kompetenciái megfelelően adaptálva jól értelmezhetők az értelmileg akadályozott tanulókra is. Különös figyelmet kell fordítani a meglévő képességek fejlesztésére, a látókör szélesítésére (v.ö. 1. A középsúlyos értelmi fogyatékos tanuló), az elemi kritikai érzék, óvatosság alakítására, miközben meg kell tartani / ki kell alakítani a környezet iránti nyitottságot, kíváncsiságot is. Alapcél az egyszerű logikai összefüggések felismerése, az ismeretek minél rugalmasabb, eltérő kontextusokban való hatékony előhívása és alkalmazása.

3.1.4. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

Az értelmileg akadályozott ember számára kiemelten fontos terület, mivel nagy valószínűséggel hosszú távon, egész életen át valamilyen közösségi ellátásban fog részesülni. Az egyéni és közösségi javakat szolgáló tevékenységek, készségek gyakorlása a személyes

jóllétnek is egyik alappillére. A saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok ismerete, a viselkedésszabályozás alapjai, az együttműködési készség (ki)alakítása, a társas kapcsolatok szabályrendszerének megismerése kiemelten fejlesztendő. Cél a harmonikus, reális önértékeléssel, pozitív énképpel rendelkező személyiség kibontakoztatása. Fontos a helyes önellátási-önkiszolgálási szokások (beleértve a napirend, az egészséges életmód), a tanuló önmaga és környezete iránti igényesség kialakítása. Kiemelten fontos, hogy a tanuló érdeklődéséhez, igényeihez mérten megfelelő nemi és szexuális nevelést biztosítsunk, mint az önazonosság, én-tudatosság integráns része. Mint minden nevelésben, kisebb korban a szokások kialakítása van inkább előtérben, de az értelmileg akadályozott tanulóknál is fontos, hogy fokozatosan megtanulják az önálló felelősségvállalást. Ennek kardinális kérdése, hogy a tanuló felismerje a lehetőségek és lehetséges következmények közötti összefüggéseket, tudja, hogy mit jelent a következmények vállalása, és felismerje, hogy mikor van szüksége segítségre a lehetséges következmények feltárásában (támogatott döntéshozatalra való felkészítés). Ez leginkább konkrét élethelyzetekhez, eseményekhez kötötten valósulhat meg.

3.1.5. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A Nat leírásában foglaltak megvalósulásában nagyobb szerep jut az érzelmi alapú megközelítésnek. A kreativitás, az alkotótevékenység sok értelmileg akadályozott ember számára az önkifejezés alapvető eszköze. Ennek elemei épülnek be a felnőttkori foglalkozásterápiás tevékenységekbe is. Sok esetben ez a szabadidő tartalmas eltöltésének egyik módja lehet. Külön figyelmet kell szentelni e téren a kiemelkedően teljesítő tanulók tehetséggondozására.

3.1.6. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A vonatkozó kompetenciák megfelelően adaptált értelmezésben megfeleltethetők a Nat leírásának. Elsődleges a pályaaorientáció: adjuk meg a lehetőséget, hogy a tanuló különféle területeken próbálja ki magát. Ezáltal felszínre kerülhetnek erősségei, egyben érdeklődésének megfelelő elfoglaltságot végezhet. Fejlesztendő területek a kitartás, a munkafegyelem, az adott tevékenység jelentőségének belátása, a munkavállalói szerepkörhöz igazodó viselkedési normák gyakorlása. Ettől elválaszthatatlan, hogy a tanuló tisztában legyen az alapvető jogokkal, amelyek munkavállalóként megilletik. A különféle eszközök, nyersanyagok, munkafolyamatok célirányos megismertetése is szükséges. Tudatossá kell tenni a különbséget a precíz teljesítményelvárás és a kreativitás, az alternatív megoldások lehetőségei között.

4. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

Értelmileg akadályozott tanulók esetében az elsődleges cél a szociális beilleszkedés, a kölcsönös megismerés és tolerancia hétköznapivá válása.

Tanulóink esetében - az intézmény speciális jellegéből adódóan - a közösségi élet alapvető és meghatározó színtere az iskola és a kollégium. E tényből adódóan a közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok kiemelt szerepet kapnak nevelő-oktató munkánk egészében. Alaptételként fogadhatjuk el, hogy a fogyatékos gyermek esetében a közösségi lét során

megtapasztalt együttes élmény ereje biztosíthatja azt az ösztönző légkört, amely hozzájárul a tanulási folyamat eredményességéhez, a tanulói személyiség kibontakoztatásához.

A közösség közvetíti tanulóink számára a legalapvetőbb emberi, kulturális, vallási, nemzeti és szociális értékeket, s az iskolai közösség kell, hogy biztosítsa ezen értékek belsővé válásának kialakulását.

A fentiek érdekében legfontosabb célunk, hogy - a nevelési szempontból összeállt csoportokból - valódi közösségeket formáljunk.

Mindez a kezdetektől kitartó és állhatatos pedagógiai tevékenységet igényel, melynek leghangsúlyosabb elemei:

- a pozitívumok folyamatos megerősítése,
- a közvetlen tapasztalatszerzés segítése,
- különböző változatos munkaformákkal az együvé tartozás, az egymásért való felelősség érzésének kialakítása, megerősítése,
- az összehangolt követeléseket, nevelési eljárásokat közvetítő nevelői kollektíva megerősítése.

Külön ki kell emelni, hogy a közösségfejlesztés során nem csak a pedagógusoknak van feladata, hanem az iskolában foglalkoztatott minden dolgozónak. Viselkedésével, megjelenésével, beszédstílusával, társas kapcsolatával az intézmény valamennyi dolgozója példaként áll a diákok előtt.

A közösségi lét színtereinek kiszélesítése érdekében hangsúlyos feladatként kell tekintenünk a "nyitott iskola" funkciójának megvalósulását. A lehetőségek szerint - minél több alkalmat kell biztosítanunk fogyatékos tanulóink épek közösségeivel való találkozására, kapcsolódására. Ennek hatékony és rendszeres megvalósulását segítette elő a TÁMOP 3.3.10. pályázat keretében megvalósított szocializációs programsorozat. A fenntartási szakaszban is tervezzük az Öko-Kuckó, és Egészség-Kuckó foglalkozások további megtartását, s ilyen módon a környező települések általános iskoláival, óvodáival való kapcsolattartást is.

Közösségfejlesztő hatásuknál fogva külön említést érdemelnek - az intézményünkben nagy hagyománnyal bíró - közösségi ünnepek, s a pedagógiai programunk részét képező erdei iskolai program. E rendezvények - az ismeretelsajátítás lehetőségét áthatva a közös élmény motivációjával, olyan sokoldalú közösség – és személyiségfejlesztő hatással bírnak, mely tartós alapot biztosít az átfogó, szisztematikus fejlesztéshez.

A közösségfejlesztéssel és erkölcsi neveléssel kapcsolatos további feladataink:

a./ Tanórai keretben:

- a társas együttélés alapvető szabályainak megismertetése,
- a szűkebb - tágabb környezet értékeinek megismertetése, megbecsülésének elősegítése,
- személyes tapasztalatok szerzése az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén,
- egymás megsegítésének erősítése,
- sokoldalú segítségnyújtás a felnőtt életmódra való felkészülésben,
- nemzettudat, hazaszeretet érzésének megalapozása, nemzeti önismeret elemi szintű kialakítása.

b./ Tanórán kívüli foglalkozások, szabadidős tevékenység keretében megvalósuló közösség fejlesztés feladatai:

- közösségi magatartás erősítése,

- a közösség iránti felelősségérzet kialakítása, fejlesztése,
- természet iránti tisztelet, környezet iránti felelősségérzés kialakítása,
- csoporton belüli kapcsolatok erősítése,
- közös tevékenység során önismeret elmélyítése, önfegyelem fejlesztése,
- egyénre szabott fejlesztéssel az alkalmazkodó és kapcsolatteremtési készség kialakítása,
- társak és felnőttek elfogadása, együttműködés fejlesztése.

5. Az osztályfőnök feladatai:

Az osztályfőnök felelős vezetője az osztály, és a kollégiumi csoport közösségének. Meghatározó szerepe van a közösségi élet kialakításában és fejlesztésében, miközben hangsúlyos feladatának tekinti a tanulók személyiségének sokoldalú fejlesztését.

Ennek érdekében:

- a pedagógiai program és az éves munkaterv alapján koordinálja a csoportban dolgozó nevelők által kialakítandó éves nevelési tervek kialakítását és megvalósulását,
- kapcsolatot tart a szülőkkel, koordinálja a családdal való közös nevelési célokat,
- gyermekvédelmi feladatokat lát el, szükség szerint jelzést tesz az intézmény gyermekvédelmi felelőse, vezetője felé,
- szükség szerint, de legalább évente 3 alkalommal szülői értekezletet keretében tájékoztatja a szülőket az adott időszak célkitűzéseiről, a tanulók előmeneteléről,
- félévkor és év végén a pedagógiai program által meghatározott formában írásbeli tájékoztatást nyújt a szülőknek a tanulók előmeneteléről,
- figyelemmel kíséri a tanulók fejlődését, szükség esetén javaslatot tesz a tanuló pedagógiai, pszichológiai, szakorvosi vizsgálatához, melyhez pedagógiai véleményt készít,
- figyelemmel kíséri a tanulói hiányzásokat, rögzíti azokat, szükség esetén megteszi a törvény által előírt lépéseket,
- rendszeresen értékeli a csoportban dolgozó kollégákkal együtt osztályszinten a tanulók magatartását, előkészíti az iskolai szintű értékelést,
- javaslatot tesz a csoport tanulói körében tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozásokon és tevékenységeken való részvételére,
- adminisztrációs tevékenységet végez a jogszabályoknak és a pedagógiai programnak megfelelően,
- aktívan részt vesz olyan iskolai programokban, amelyek a család és az iskola kapcsolatát erősíti / nyílt nap, szülő klub, majális stb./,
- felkészíti a tanulókat iskolai szintű versenyekre,
- a csoport nevelőivel együtt megszervezi a csoport szintű ünnepeket, felkészíti a tanulókat az iskolai ünnepekre,
- a tanulók életkorának figyelembevételével a csoportban dolgozó nevelőkkel közösen törekszik a tanulói életteret - a lehetőségeket figyelembe véve- barátságossá, otthonossá tenni, a tanulókat annak megóvására nevelni,
- az éves terveknek megfelelően kirándulást, erdei iskolát szervez a tanulók számára, koordinálja a programmal kapcsolatos feladatokat.

6. Egészség és környezetnevelési program

Nevelő – oktató munkánkban jelentős hangsúlyt kell kapnia a környezetünk ápolásán, megbecsülésén, megkímélésén keresztül megvalósuló egészséges életmódra törekvés kialakításának. Ennek elérése érdekében az alábbi célokat tűztük ki, s határoztunk meg feladatokat. E tevékenységrendszer megvalósulását segíti intézményünkben a 2010 óta tevékenykedő „Egészségnevelési munkacsoport”, mely éves feladatterv mentén szervezi tevékenységét.

Egészségnevelés:

Cél:

Az egészséges, kulturált életmódra nevelés, a helyes egészségügyi szokások elsajátíttatása. Egészséges környezet biztosítása, biztonságos érzelmi háttér kialakítása, fizikai állapotfelméréshez kapcsolódó mozgásfejlesztés biztosítása. Szükség szerinti diéták lehetőségének biztosítása, személyi higiéné elemeinek elsajátíttatása. Járványügyi biztonság megvalósítása. Egészségkárosító magatartásformák elkerülése. Szülőkkal partnerség kialakítása, tágabb környezetre irányulóan együttműködési lehetőségek kiaknázása. Kiemelt szempont a pedagógusok, alkalmazottak szemléletformálása.

Feladatok:

- Az állóképesség növelése.
- Rendszeres sportolási igény kialakítása (mindennapos testnevelés, sportszakkör, diáksportkör).
- Egészséges táplálkozási szokások kialakítása (zöldség-gyümölcs fogyasztása, egészségnap szervezése témahetek szervezése, stb.)
- Káros szenvedélyek negatív hatásainak megismertetése (dohányzás, alkohol, drog, játékszenvedély). Bekapcsolódás a rendőrség felvilágosító prevenciós munkájába.
- A rehabilitációs tevékenységek körében egészségügyi korrekciós programok támogatása (gyógyúszás, gyógylovaslás, kutyaterápia).
- Egyéni haladási tempó figyelembevétele.
- Cselekvésbe ágyazott ismeretátadás
- A fizikai állapotfelméréshez szükséges módszerek átdolgozása, adaptálása, elfogadás utáni alkalmazása.

Egészségfejlesztő tevékenységek elemei:

- Erdei iskolai program megvalósítása.
- Tanórai és tanórán kívüli fejlesztések megvalósítása.
- Megfelelő folyadékbevitel támogatása.
- Szelíd gyógymódok alkalmazása, megismertetése.
- Egészséges párkapcsolati és szexuális nevelés a 2007-ben kidolgozott „Szexuális nevelési elveink” című dokumentum figyelembevételével.
- Személyi higiéné tekintetében a munkacsoport által kidolgozott módszertani kiadvány mentén egységes szemlélet és gyakorlat kialakítása.

A tanulók fizikai állapotának mérését a homoki Jász-Nagykun-Szolnok megyei Általános Iskola Speciális Szakiskola, Kollégium és Diákotthon tantestülete által gyakorlatban kipróbált Pekka Oja és Bill Tuxworth által szerkesztett (Bp. 1997.) „Eurofit felnőtteknek – A fizikai

fittség mérése” című szakirodalmi anyag alapján Barabás Anikó által összeállított vizsgálati szempontsor adaptálásával végezzük.

Környezetnevelés:

Cél:

A tanulók szűkebb és tágabb környezetük iránti érdeklődésének felkeltése. Olyan pozitív attitűd kialakítása, mely az élő és élettelen környezet megóvására, védelmére ösztönöz.

Feladatok:

- Tiszta, esztétikus környezet iránti igény kialakítása.
- Természetvédő szemlélet kialakítása (parkgondozás, társadalmi munkanap, erdei iskola stb.).
- Környezetbarát hulladékkezelés (önkiszolgálási tevékenységekbe beépítve a tevékenység, papír és fémhulladék gyűjtés stb.).
- Állatbarát magatartás kialakítása (téli madáretetés, kutyaterápia stb.).
- Prevenációs szemlélet kialakítása.

7. A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenység

Intézményünk bentlakásos, kollégiumi jelleggel működik, s így tanulóink számára az iskolakezdés egyúttal tartós környezetváltozást, a szülői háztól való – hét közbeni – megválást is jelenti. A fentiek miatt tudatosan készülünk az iskolakezdő gyermekek fogadására.

A beilleszkedési nehézségek megelőzése érdekében a következő intézkedéseket alkalmazzuk:

- újonnan érkező tanulóinkat – szüleikkel együtt – előzetesen fogadjuk, bemutatjuk számukra iskolánkat, a fogadó környezetet,
- gyermekbarát, s a személyesség érzésének megteremtését inspiráló környezettel fogadjuk a beiskolázott gyermeket,
- a gyermekekkel foglalkozó felnőttek szoros munkakapcsolatot tartanak fenn a tapasztalatok átadása, a nevelési módszerek egyeztetése, esetleges nehézségek mielőbbi megoldása érdekében,
- TÁMOP 3.3.10 pályázatunk keretében alkalmazott mentorálási program tapasztalatait, eredményes módszereit beépítjük szakmai gyakorlatunkba.
- személyes kapcsolatot alakítunk ki a szülőkkel, a gyermek sajátosságainak, egyéni szükségleteinek hatékonyabb megismerése érdekében, melyet az otthoni környezetben történő családlátogatás egészít ki.

Beilleszkedési problémák ily módon alig jelentkeznek tanulóinknál. Problémát azon tanulóknál tapasztalunk, akik igen késői korban, megkésve kerülnek beiskolázásra. Esetükben a szociális és közösségi normák elfogadtatása a cél, egyéni bánásmóddal kísérve.

A magatartási nehézségek kezelése tekintetében - tanulóinkat külön-külön egyéniségként kezelve – a megelőzésre helyezzük a hangsúlyt.

A tanulók alapos ismerete támpontot ad ahhoz, mikor van szüksége 1-1 problémásabb, gyengébb idegrendszerű, a változásokhoz nehezen alkalmazkodó gyermeknek speciális, egyéni megsegítésre. A dicséret, buzdítás, beszélgetés, egyénre szabott feladatok, önbizalom erősítése – mint differenciáltan alkalmazott módszerek – a legtöbb esetben valós segítséget jelentenek a magatartási nehézségek megelőzését illetően.

A sokoldalú megelőző tevékenység ellenére azonban vannak olyan tanulók – akiknél időszakosan vagy tartósan – beilleszkedési, magatartási nehézségekről beszélhetünk.

Esetükben a

- csoport nevelői a vezetőség tagjaival,
- szükség esetén a teljes tantestület

folytat esetmegbeszélő, problémamegoldó beszélgetéseket. A cél minden esetben, hogy – a tanuló aktuális állapotát figyelembe véve – olyan fejlesztő stratégiát, cselekvési tervet dolgozzunk ki, mely leginkább célravezető lehet az adott gyermek esetében.

A cselekvési terv elkészülte után kéréseinket, - a követendő eljárásmodot – ismertetjük a pedagógiai munkát segítő s technikai dolgozók érintett körével egyaránt, - a sikeres együttműködés érdekében.

Szükség esetén szakorvoshoz /pszichiáter, gyermekideggyógyász, pszichológus/ fordulunk.

Amennyiben célzott pedagógiai próbálkozásaink eredménytelennek bizonyulnak s a gyermek magatartásproblémái megoldása tekintetében a helyi kompetencia nem bizonyul elégségesnek, kezdeményezzük a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottságnál a gyermek státuszának felülvizsgálatát.

8. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

„Minden ember tud valamit, amit mások nem tudnak.”

Ez a mondat – bár sokszor rejtetten, nehezen felfedhetően – vonatkozik a fogyatékos gyermekekre is.

Nevelő-oktató munkánk sikertényezőjeként tekinthetjük, hogy fel tudjuk-e fedni azokat az értékeket, képességeket, azokat a rejtett készségelemeket melyeknek kibontakoztatásával, s a fejlesztés lépcsőfokainak aprólékos megtervezésével juthatunk el pedagógiai céljaink megvalósításáig, s juttathatjuk el növendékeinket a valódi sikerélményig.

A fentiekből adódóan tehát a tehetség, képesség fogalma sajátos értelmezést nyer pedagógiánkban.

Céljaink megvalósítását az alábbi tevékenységek segítik.

1. Tanórai keretekben:

- deficitszemléletű pedagógia helyett készségfejlesztő szemlélet dominanciája
- differenciált, egyéni képességeket figyelembevevő fejlesztés megvalósítása.

2. Nem kötelező tanórai foglalkozás keretében gyógypedagógiai és terápiás módszerek széles tárházát alkalmazó célzott és egyéni korrekciós fejlesztés.

3. Tanórán kívüli foglalkozások keretében:

- sportkörök,
- szakkörök, fakultációs foglalkozások,
- vetélkedők, versenyek,
- iskolai ének- és versmondó verseny,
- kirándulások, táborozások,
- ünnepélyeken való részvétel.

A fakultációs foglalkozásokon elsősorban érdeklődési körnek megfelelően, a szakköri foglalkozásokon tehetségük, képességük függvényében vehetnek részt a tanulók.

A fentiek közül külön említést érdemel az ún. Ulwila módszerrel, illetve „csengettyűs” módszerrel dolgozó zenei szakköreink, melynek keretében tanulóink a hangszeres

kamarazenéléssel ismerkedtek meg, s gazdagodnak – minden fellépés során – annak személyiség- és közösségformáló élményével.

Hagyományaink között, s a fentiek szerint is kiemelés érdemel az évenként megrendezésre kerülő Koncz Dezső Tanulmányi Vetélkedő. Iskolánk minden alkalommal megszervezi a vetélkedő házi fordulóját is, módot és lehetőséget biztosítva arra, hogy a tanulók egyéni képességei felszínre kerüljenek, s a megmérettetés során előkerüljenek legrejtettebb tartalékaik is.

9. Gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

Az elmúlt évtizedben intézményünk tevékenységrendszerében igen fontos szerepet kapott a gyermekvédelem. A helyzetelemzésben megjelenített módon egyrészt a nagyszámú hátrányos helyzetű, rossz vagy átlagon aluli szociális háttérrel rendelkező tanuló jelenlétének, másrészt a tantestület pozitív nevelői szemléletének, a pedagógusok nevelési törekvéseiket kötelező feladataikon túl is véghezvivő hozzáállásának eredményeként számos haladó kezdeményezést mondhat magáénak intézményünk. Ezek szinten tartása, továbbvitele megfelelő programot jelent az elkövetkezendő években is:

E tevékenységrendszer jellemzői:

I. Családlátogatás:

Tanulóink a megye teljes területéről kerülnek beiskolázásra. Ennek következtében a családlátogatások időben és anyagiakban is többletterhet vonnak maguk után, ezért csak a problémás esetekben igyekszünk eljutni a családokhoz

A bentlakásos jellegből adódóan - miközben a családi nevelés feladatait is át kell vállalnunk, s egyfajta családpótló funkciót kell ellátnunk a tanulók életében - rendkívül fontos, hogy minél jobban megismerjük neveltjeink családi hátterét. Miközben a látogatások során más módon nem pótolható információkhoz jutnak az érintett nevelők ill. gyermekvédelmi felelős, a tanár-diák viszony tekintetében is érezhető fordulatot jelent a közvetlen élettér ismerete.

A látogatás során tapasztaltak után a gyermekvédelmi felelős - a jelenlegi hatályos jogi lehetőségeket figyelembe véve - segít a családnak problémái megoldásában a szakszolgálat és a szülők közreműködésével.

II. Intézményünk egyik sajátosságának tekinthető a hátrányos helyzetű ill. veszélyeztetett gyermekek üdültetése.

Az elmúlt években igen nagy százalékban biztosíthattuk ezt a lehetőséget pályázati források ill. önkormányzati támogatások segítségével. Törekvéseink között továbbra is megjelenik, hogy minél több tanuló számára elérhetővé váljon ez az élménynyújtó, ugyanakkor sikeres társadalmi rehabilitációt, szocializációt elősegítő forma.

III. Prevenációs tevékenység további elemei:

1. A család és iskola kapcsolatrendszerének fentebb vázolt sokrétű biztosítása.
2. Folyamatos felvilágosító tevékenység, jogi tájékoztatás nyújtása a szülők számára /nyílt napok, iskolaújság, szülő klub,

tapasztalatcserelátogatás más intézménybe, stb. .../

3. A nyári tanítási szünetre napközis tábor szervezése. A nyári szünetben a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók számára program szervezése, s így a szülők terheinek csökkentése, munkavállalásuk elősegítése.

4. Adatbázis létrehozása, amely naprakészen segíti a gyermekvédelmi feladatok elvégzését.

VII. Eltávozott tanulók további életútjának nyomon követése.

Az intézményünkben kikerülő fiatalokról 5 évre visszanyúló felmérésekkel rendelkezünk. E tevékenységrendszer során feltérképezzük végzős tanulóink életútját, tájékozódunk beilleszkedésük mikéntjéről. Az így szerzett információk elősegítik a célirányos pedagógiai tervezőmunka hatékonyságának növelését, a gyermekvédelmi prevenciós munka célirányosságát.

Lehetőség szerint segítséget nyújtunk végzős tanulóink pályaorientációjában, elhelyezésében. Indokolt esetben felvesszük a kapcsolatot a helyi családsegítő szolgálattal. A szülők számára alkalmat és lehetőséget biztosítunk, hogy megismerhessenek néhány olyan intézményt mely fogadni tudja végzős gyermekeiket /szociális otthon, speciális szakiskola, fogyatékosok napközi otthona, stb./.

Volt tanítványainkkal rendszeres kapcsolatot tartunk, időszakonként találkozót szervezünk számukra.

Gyermekvédelmi tevékenységünk egészét áthatja az a szemlélet, hogy tanulóink számára olyan segítséget nyújthassunk, a védő-óvóintézkedések azon válfaját véve igénybe, melyek a gyermek irányában a leginkább eredményes segítséget nyújtják, biztosítva fizikai, értelmi, érzelmi szükségleteinek kielégítését. A családdal való kapcsolat megszüntetését, gyermekvédelmi ellátásba vétel elindítását csak többszintű segítségnyújtás után, s kellően indokolt esetben támogatjuk.

Alapvető fontosságúnak tartjuk, hogy - lehetőség szerint - a gyermek a számára legfontosabb elsődleges közösségben, a családban tölthesse a hétvégeket, szüneteket, biztosítva ezáltal a megfelelő érzelmi biztonságot, mely alapfeltétele az eredményes iskolai nevelésnek is.

10. Tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

Intézménytípusunkban alaptételként fogadjuk el, hogy értelmileg akadályozott tanulóink eltérő családi háttérrel, különböző fejlesztési, iskoláztatási előélettel rendelkeznek, képesszintjük erősen differenciált, alkalmazkodó készségük változó.

Gyógypedagógiai tevékenységünk központi tényezőjeként szerepel a tanulók egyéni képesszintjének céltudatos feltérképezése, s az erre épülő differenciált fejlesztés megtervezése. Fejlesztőmunkánkban a tanulói kudarcok megelőzésére tesszük a hangsúlyt, s ennek érdekében a motivációk s a pozitív megerősítés gazdag tárházát alkalmazzuk.

A tanulási kudarcok megelőzésének színterei és formái:

1. Tanórai keretben differenciált fejlesztés megvalósítása.
Gyógypedagógiai asszisztensek aktív bevonása a differenciált fejlesztésbe.
2. Nem kötelező tanórai foglalkozások keretében megvalósuló egyéni vagy kiscsoportos célzott fejlesztés. Az egyéni fejlesztés, rehabilitációs foglalkozás, kiscsoportos differenciált fejlesztőfoglalkozás résztvevőinek kijelölése tanévenként két alkalommal történik, tanévkezdéskor (figyelembe véve a tanévzáró értekezleten rögzített javaslatokat), illetve a félévi értekezletet követően. A nem osztálykeretben folyó egyéni fejlesztés, rehabilitációs foglalkozás során a kiválasztástól kezdődően a fejlesztőmunka megtervezésén keresztül a teljesítmények elemzéséig, értékeléséig a foglalkozás vezetője és az osztályfőnök között szoros együttműködés valósul meg a minél

hatékonyabb sokoldalúbb fejlesztés érdekében. A teljesítmények értékelése az egyéni célkitűzések elemzésére irányuló szöveges értékeléssel történik félévkor, illetve tanév végén.

3. Terápiás lehetőségek

Az egyes tanórákon belül, vagy a délutáni foglalkozások ideje alatt a tanulók eredményesebb fejlesztését elősegítő egyéni terápiák alkalmazása is segíti a felzárkóztatást.

A speciális módszerek, eljárások, terápiák a gyermekek egyéni adottságainak, képességeinek, lehetőségeinek figyelembevételével, valamint a szolgáltatások elérhetőségei alapján az alábbiak:

- segített kommunikáció, alternatív augmentatív kommunikáció/A TÁMOP 3.4.2. pályázat keretében kidolgozásra került az alternatív augmentatív kommunikáció módszertani elemeit magában foglaló, segített kommunikáció tematikája, mely hatékony segítséget jelent a súlyosan beszéd fogyatékos és beszédképtelen tanulók napi kommunikációjában./
- szenzoros integrációs terápia
- logopédia
- konduktív pedagógia
- hidroterápia
- gyógyúszás
- gyógylovaglás
- állatasszisztált terápia
- zene-, hangtál-, és festésterápia.

Az terápiás foglalkozás egyaránt szolgálja a hátrányok csökkentését, valamint komplex személyiségformáló hatásnak köszönhetően preventatív szerepe is számottevő.

Az elmúlt tanévekben megszorodott azon tanulók száma (jelenleg össz-tanulólétszámunk kb.20 %-a), akik igen késői korban kerülnek áthelyezésre, illetve beiskolázásra intézményünkbe.

Feladatunknak tekintjük, hogy e jelenség káros voltát jelezzük a lehetséges illetékeségi és szakmai fórumok felé, s megtegyük a részünkről lehetséges preventációs lépéseket /felvilágosító munka fokozása, intézményünk bemutatása helyi önkormányzatok számára/.

Tanulóink ezen köre – képességeiktől függetlenül – jelentős elmaradással rendelkezik, mely lehangsúlyosabban az önkiszolgálás, s a szociális készségek területén jelentkezik, legtöbb esetben beilleszkedési nehézségekkel hatványozottan. E tanulók esetében – amennyiben más tényező nem indokolja a kiemelt fejlesztést – a hátrányok leküzdésére, tanulási kudarcok megelőzésére az osztályfőnök által irányított egyéni fejlesztőfoglalkozás, rehabilitációs foglalkozás keretében kerül sor, a tanév elején megtervezett módon és ütemezésben.

11. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

A helyzetelemzésben tett megállapítás szerint intézményünk tanulóinak igen jelentős része szociálisan hátrányos helyzetű gyermeknek tekintendő. A szociális hátrány szinte minden esetben a családi mikrokörnyezet tényezőinek tudható be, melyek közül a következők említendőek:

- túlságosan alacsony egy főre eső jövedelem,
- szülők alacsony iskolázottsága,
- esetenként a család életmódja, családtagok magatartása,

- csonka család /elvált szülők, félárva, árva gyerekek/,
- munkanélküliség.

A szociális hátrányok egy sajátos tényezőjeként említendő a fogyatékos ténye, s az ezzel összefüggésben jelentkező iskoláztatási, ellátási nehézségek. A fogyatékos gyermeket nevelő családok gyermekeik iskoláztatása miatt hetente 2 alkalommal utazni kénytelenek, mely sok esetben nehezíti a szülők munkavállalását. Hátránytényezőként említendő továbbá, hogy ma még a sérült gyermeket nevelő családok életminősége alacsonyabb szintű az átlagos családokhoz viszonyítva, hiszen beszűkülnek művelődési, szórakozási, üdülési lehetőségeik. Az értelmileg akadályozottak számára juttatott kedvezmények szűk körűek, s a családok gyakran nem rendelkeznek megfelelő információkkal az általuk jogosan igénybe vehető kedvezményekről sem. A hátrányok egy árnyalt módozataként jelenik meg az a lelki teher, melyet minden sérült gyermeket nevelő család magáénak tudhat, s melyet – felkészültség és segítők hiányában – nagyon sok család nem tud kellő mértékben feldolgozni.

A fentieket érzékelve és tudatosítva az elmúlt években számos olyan kezdeményezésünk és vállalásunk volt, mely a szociális hátrányok, s a fogyatékos gyermeket nevelő családok sajátos hátrányainak megszüntetésére irányultak /szülőklub szervezése; családi táborozás; „nyárbúcsúztató”; majális stb./. A fentiek érdekében tett kezdeményezésünk szoros összefüggésben vannak intézményünk gyermekvédelmi tevékenységével, s miközben hangsúlyt helyezünk a hátránykompenzálás önálló formában történő elemzésére, a jövőben is a problémakör együttes kezelését tartjuk célravezetőnek.

A szociális hátrányok enyhítése tekintetében célunk:

1. A tanulók iskolai-kollégiumi környezetbe való beilleszkedésének segítése.
2. Egyéni ütemű fejlődés lehetőségének biztosítása.
3. Az átmenetileg /betegség, családi helyzet változása miatt/ hátrányos helyzetű tanulók feltérképezése, egyéni megsegítése.
4. Az értelmileg akadályozott gyermekek lehetőség szerinti felkészítése az ún. „kettős” nevelés okozta problémák leküzdésére.
5. Sokszínű művelődési, élményszerzési lehetőséggel a hátrányok enyhítése.
6. Fogyatékos gyermeket nevelő családok sokoldalú megsegítése.

Céljaink megvalósulásához kapcsolódóan évenként felmérést készítünk az érintettek köréről, a hátrányok dominanciájáról, s ennek függvényében tervezzük meg a hátránykompenzáló tevékenységformákat, melyek az alábbi címszavak szerint csoportosíthatók:

1. Felzárkóztatás tanórai differenciált fejlesztés keretében.
2. Felzárkóztató-fejlesztő programok egyéni fejlesztés és rehabilitációs foglalkozás keretében.
3. Tehetséggondozás szakköri keretekben.
4. Kulturálódási lehetőségek, kirándulások, erdei iskola, táborozások biztosítása.
5. Fogyatékosok és épek közös programjainak megszervezése.
6. Ünnepek szervezése /személyes és családi ünnepek/.
7. Felkészítés az egészséges életmódra, káros szenvedélyek elleni védekezésre.
8. Kapcsolatfelvétel gyermekjóléti intézményekkel.
9. Felvilágosító tevékenység, támasznyújtás a szülők számára.
10. Témához kapcsolódó pályázatok figyelemmel kísérése, részvétel pályázatokon.
11. Pályaorientáció, felkészítés a felnőtt életre

Ezt a tevékenységet segíti a Munkahelyi Gyakorlat Program, mely az értelmileg akadályozott tanulók felkészítése arra, hogy tanulmányaik befejezése után, felnőttként

megfelelő munkahelyi környezetben, elsősorban a nyílt munkaerőpiacon képességeiknek és érdeklődésüknek megfelelő munkát vállaljanak

A program módszertanát a Salva Vita Alapítvány módszertani kézikönyve, intézményi működését, folyamatszabályozását az intézményi minőségirányítási kézikönyv tartalmazza. A TÁMOP 3.4.2. pályázat keretében kidolgozásra került „Átvezetési terv” segíti a program megvalósulását.

12. TÁMOP 3.3.10. pályázat keretében megszervezett közös programok (múzeumlátogatás, színházlátogatás) erősítették a tanulók közösséggé formálását, illetve a szegregált intézményi nevelésből adódó hátrányok kompenzálását. E programokat havonta kirándulások szervezésével folytatjuk. (Dicsőségtábla)

Örömmel nyugtázzhatjuk, hogy tágabb környezetünkben időről-időre érkeznek olyan adományozók, támogatók, kik közül néhányan a tárgyi-anyagi eszközök juttatásán túl személyes kapcsolatukkal is segítik céljaink megvalósulását.

12. Diákönkormányzat

A diákönkormányzat hagyományosnak tekinthető formában történő működése iskolatípusunkban nem megoldható; azonban fontosnak tartjuk, hogy neveltjeink is kapjanak megfelelő jogokat a véleménynyilvánításban, - képességeik szerint legyen lehetőségük az önálló programválasztásra, s részvételi lehetőségük a személyükkel kapcsolatos döntések meghozatalában.

Fontos hogy legyünk nyitottak a gyermekek problémái iránt, kérdéseikkel fordulhassanak a szűkebb, tágabb környezetükhöz.

Kívánatosnak tartjuk, hogy nevelői szemléletünkben - a folyamatos és tudatos ízlésnevelés mellett - valósuljon meg a gyermekek egyéni kívánságainak figyelembevétele.

Kívánatos továbbá, hogy a tanulók kapjanak nagyobb önállóságot a szabadidős programok kiválasztása terén, s általában a személyükre vonatkozó választások terén.

A felsőbb csoportok /6-12.évfolyam/ képviselőiből létrehozott diákönkormányzat kétheti rendszerességgel találkozik az e feladatot vállaló pedagógus irányítása mellett.

A tanulók e fórumon lehetőséget kapnak arra, hogy feltárhassák gondolataikat, érzéseiket, s megfogalmazhassák esetleges kéréseiket, javaslataikat. A tanév végén döntenek az „Év tanulója” díj odaítéléséről.

13. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka ellenőrzési, mérési, értékelési rendszere

Intézményünkben kiemelt hangsúlyt kívánunk fektetni a nevelő-oktató munka ellenőrzési – mérési – értékelési feladatainak tervszerű kidolgozására, megvalósítására, s folyamatos fejlesztésére. Fontosnak tartjuk, hogy a tapasztalatok, eredmények feldolgozása során – mozgósítva belső erőforrásainkat - képesek legyünk a szükséges változtatások, fejlesztések megfogalmazására.

13.1. Ellenőrzés

A külső –ágazati és fenntartói ellenőrzések mellett a belső ellenőrzés – rendszerét - intézményünkben az alábbiak szerint határozzuk meg:

1. Ellenőrzést végzők köre:

- igazgató
- igazgatóhelyettesek
- munkaközösség vezetők
- függetlenített belső ellenőr /megbízás alapján/

2. Kit ellenőriznek:

- pedagógusokat
- pedagógus munkát segítőket, technikai dolgozókat
- tanulókat /osztályok, szakaszok/

3. Ellenőrzés ideje:

- tanév rendjéhez kapcsolódó ellenőrzési pontok /tanévkezdés, félévi értékelés, tanév zárása/
- tevékenység befejezésekor /kimenet szabályozása/
- tevékenység közben /folyamatellenőrzés/

4. Mire vonatkozik az ellenőrzés:

- intézményműködés (törvényesség, gazdálkodás, munkafeltételek, adminisztrációs, ügyviteli tevékenység: elszámolások, beszámolók, gyermek- és ifjúságvédelem)
- pedagógiai tevékenység /tantárgyfelosztás, tanmenetek, tanítási órák, foglalkozások, osztályfőnöki teendők, tanügyi nyomtatványok kitöltése, adminisztrációs feladatok, belső mérések, értékelések, rendezvények szervezése, nem kötelező foglalkozások, tanórán kívüli foglalkozások szervezése, határidők betartása/

5. Az ellenőrzés módszere:

- adatszolgáltatás ellenőrzése,
- munkafolyamatba épített ellenőrzés,
- tevékenységellenőrzés,
- beszámoltatás,
- óralátogatás,
- dokumentumok ellenőrzése /formailag és tartalmilag; folyamatosan illetve alkalmasszerűen/.

Az ellenőrzés során kiemelt figyelmet kapnak:

- a pályakezdő illetve újonnan érkező kollegák,
- az új tantervet bevezető évfolyam
- új módszert, tankönyvet alkalmazó pedagógusok,
- a hasznosítható, továbbadható tapasztalatok feltérképezése.

A fenti szempontok szerint rendszerezett ellenőrzési terv tanévenként nyer konkrét megfogalmazást.

B./ Értékelés

Az értékelés az ellenőrzés tapasztalataira épül, vele szoros egységet alkot.

Az értékelés célja:

- az eredmények számbavétele,
- a hibákkal, hiányosságokkal való szembenézés, s a valós problémák feltárása alapján azok kijavítására való törekvés.

Az értékelést az ellenőrzésben résztvevők végzik, törekedve arra, hogy a pozitívumok kellő megerősítést nyerjenek a tapasztalatok összegzése során.

Az értékelés készülhet:

- vezetés számára,
- nevelőtestület számára,
- iskolaszékek,
- fenntartónak,
- munkaközösségnek,
- értékelendő személy vagy csoport számára.

Az értékelés formája:

- megbeszélés,
- értekezlet,
- minősítés,
- jelentés, beszámoló,
- felmérés,
- minőségi, mennyiségi értékelés.

Az értékelés célja:

- a kitűzött célok, feladatok teljesítésére való ösztönzés,
- továbbfejlesztés lehetőségeinek feltárása,
- adminisztrációs pontosság, határidők betartása,
- iskola légkörének javítása,
- pedagógus-szülő kapcsolat továbbfejlesztése,
- átfogó összegzés, helyzetelemzés.

Az értékelés szempontjai:

- munkatervben, munkaköri leírásban rögzítettek teljesítési szintje,
- nevelő-oktatómunka színvonala, eredményessége,
- tanórán kívüli foglalkozások eredményessége,
- kapcsolatrendszerek minősége /vezetés-pedagógusok; pedagógus-pedagógus; pedagógus-technikai dolgozó; pedagógus-szülő; pedagógus-tanuló/,
- új módszerek iránti fogékonyság,
- önképzés iránti igényesség,
- kezdeményezőkézség,
- aktivitás,
- önállóság.

Fontosnak tartjuk kiemelni, hogy a teljesítményváltozások rögzítésére szolgáló mérések, értékelések a fogyatékosok pedagógiájában árnyaltabb megközelítést igényelnek. A metrikus értékelés módozatai e területen kevésbé alkalmazhatók, a hatékonyság másfajta mutatóit kell alkalmaznunk. Tanulóink teljesítményének értékelésében – s közvetve a pedagógiai munka hatékonyságának mérésében a hozzáadott pedagógiai érték kell hogy domináljon. Ennek következtében meghatározóvá válik a tanulók egyéni képességszintjének felmérése, s az ezen alapuló egyéni fejlesztés megtervezése.

14. A szülők és a pedagógusok együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

Intézményünkben hosszú idő óta nagy hangsúlyt fektetünk az iskola és a családok közötti minél szorosabb kapcsolat kialakítására, közös nevelési feladataink összehangolására. A megye területéről történő beiskolázás természetesen nagyban behatárolja a kapcsolatteremtés módjait.

A család és iskola kapcsolattartási lehetőségei:

- tanulók hétféle hazavitele, vissza hozatala,
- üzenő füzet,
- szünetek előtti hazautazások,
- szülői értekezletek,
- nyílt napok,
- Szülőklub találkozók (havi rendszerességgel),
- egyéb rendkívüli alkalmak /pl.: ünnepek, kirándulás, ballagás, stb./.

Az elmúlt években a fentieket szerencsésen egészítették ki a nyílt-napok, társadalmi munkanapok, szülőklub rendezvényei, illetve a szülők részvétele egyes iskolai rendezvényeinken, ünnepeken. Ezen alkalmak további lehetőséget biztosítanak arra, hogy a szülők még inkább megismerhessék az intézményben folyó nevelő-oktató munkát, s szorosabb, élőbb kapcsolat alakulhasson ki szülők és nevelők között.

1990-től időszakos kiadványként kb. negyedévente jelenik meg iskolaújságunk, mely további lehetőséget biztosít az információcserére, s szemléletformálásra, a szülők megfelelő nevelési attitűdjének kialakítása tekintetében.

1993-ban megalakult intézményünkben az iskolaszék.

Szülőklub találkozók

A szülők és az iskola kapcsolattartása kiemelten fontos a tanulók megfelelő fejlesztése érdekében. Az iskolán kívül, otthon is igen lényeges, hogy az értelmi sérüléssel élő személyek megfelelő bánásmódban, megsegítésben részesüljenek. Emellett gyakran merülnek fel a családok hétköznapi életében olyan problémák, amelyeket egyedül nem tudnak megoldani, azonban más szülők, szakemberek segítséget nyújthatnak benne.

Ezen elvek mentén jött létre Szülőklub munkacsoportunk, amely hagyományosan, havonta megrendezésre kerülő alkalmakkal várja az érdeklődő szülőket. A találkozások révén lehetőség nyílik kötetlen beszélgetésre, kikapcsolódásra és interaktív, érdekes előadások hallgatására, amelyek során tapasztalt, segítőkész előadók állnak a szülők rendelkezésére. Évente két alkalommal önkéntes programot rendezünk, amelynek segítségével a tanulóink családjai kicsit magukénak is érezheti intézményünket, és munkájukkal hozzájárulhatnak a kulturált, esztétikus környezet kialakításához, a mindennapi oktató és nevelő munka sikeréhez.

Az iskola és család kapcsolatrendszerének tervezete az elkövetkezendő évekre.

Intézményünk továbbra is legfontosabb feladatainak egyikeként tekinti a család és iskola meglévő kapcsolatrendszerének megőrzését, a különböző kapcsolódási szintek lehetőségének biztosítását.

Az együttműködés formáit az alábbi két témakör köré rendeztük:

1. A szülők részéről – a nevelőmunka segítéséhez az alábbi közreműködési formákat várjuk

- aktív részvétel az iskolai – nyitott – rendezvényeken,
- őszinte véleménynyilvánítást – együttműködő magatartást,
- nevelési problémák őszinte megbeszélését, közös megoldását,
- érdeklődő, segítő hozzáállást.

2. Iskolánk pedagógusai a gyermek helyes neveléséhez a következő segítségnyújtási formákat kínálják:

- nyílt napok, nyílt órák szervezése,
- rendszeres és folyamatos tájékoztatás a tanuló előmeneteléről, magatartásáról,
- változatos témájú szakkörök indítása,
- előre tervezett szülői értekezletek,
- rendkívüli szülői értekezletek,
- fogadóórák biztosítása
- pályaválasztási tanácsadás,
- családlátogatás,
- iskolaújság rendszeres megjelentetése, ezen keresztül a szülők sokoldalú tájékoztatása

3. A szülői ház és az iskola együttműködésének továbbfejlesztési lehetőségei:

- közös rendezvények szervezése a szülők és a pedagógusok részvételével,
- napközis tábor nyári szünetben való /térítéses/ megszervezése,
- veszélyeztetett /hátrányos helyzetű/ tanulók számára /támogatott/ tábor szervezése,
- iskolaszék, intézményi tanács működésének aktivizálása /az iskolaszék tagjainak rendszeresebb tájékoztatása az intézmény tevékenységéről, teveiről, a tagok aktívabb bevonása a véleménynyilvánításba, döntéshozatalba.

A fentieket olyan nevelői szemléletmód egészíti ki, melynek alaptétele a gyermek és családjának elfogadása, a nyitottság, odafordulás a család problémái iránt, folyamatos érdeklődés.

A közös nevelési célok kialakításában, megvalósulásában a helyes pedagógiai attitűdök kialakításában és elfogadtatásában a pedagógusé az elsődleges szerep, a szakmaiság érdekeinek szem előtt tartása azonban kellő empátiával, s az irányítószerep árnyalt megjelenési formáival lehet csak eredményes.

A minőségbiztosítás jegyében hangsúlyos törekvésünk a szülők véleményének megismerése, ötleteik, javaslataik figyelembevétele az iskolai és kollégiumi munka tervezése során.

15. A tanórán kívüli foglalkozások

A nevelő-oktató munka során a tanulók kötelező tanórai foglalkoztatását kiegészítve az alábbi foglalkozások valósulnak meg:

15.1. Kötelező tanórán kívüli foglalkozások

Pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozások:

- mozgásállapot alakítása a rendszeres egyéni és/vagy kiscsoportos foglalkozások keretében /pl. gyógytorna, konduktív pedagógia, speciális sportok/.
- tanulási képesség területén mutatkozó nagyfokú eltérések csökkentése egyéni és/vagy kiscsoportos foglalkozás keretében, melynek során a tanulók sajátos szükségleteit figyelembevevő egyénre szabott fejlesztőprogramok alkalmazása valósul meg.
/pl. érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, grafomotoros koordináció fejlesztése/
- személyiségfejlesztő és terápiás foglalkozások /bazális fejlesztés, művészet- zene-, és hangtálerápia, gyógyújszás, lovasterápia, kutyaterápia/.

Egyéni fejlesztő foglalkozások:

A kötelező tanórai foglalkozások keretében, a köznevelési törvény által biztosított órakereten

belül valósul meg a tanulók olyan speciális, egyéni formában történő fejlesztése, mely:

- elősegíti a hátrányos helyzet, betegség miatt lemaradók felzárkóztatását,
- az egyes részterületen kiemelkedő tanulók tehetség gondozását szolgálja,
- olyan speciális fejlesztőprogram alkalmazását teszi lehetővé mely szakmailag, módszertanilag megfelelően illeszkedik az iskola általános célrendszeréhez,
- szakmailag indokolható terápiás eljárások megvalósulásával segíti elő a fogyatékoságból adódó képességzavarok /pl.: szenzomotoros integrációs zavar/ , enyhítését, megszüntetését, részképességek fejlesztését, s ezáltal a tantervi célok minél hatékonyabb megvalósulását.

Logopédiai foglalkozások

Súlyos beszédhibák és beszédállapot javítását szolgáló foglalkozások

A foglalkozások száma, differenciáltsága a tanulói népesség igényeinek, szükségleteinek megfelelően tanév elején tantestületi döntés által kerül meghatározásra.

A tanulók fejlesztése – az egyéni fejlettségi szint felmérése után – a szükségleteknek megfelelő fejlesztési terv alapján történik.

15.2. Választható tanórán kívüli foglalkozások

Differenciált foglalkoztatás

Amennyiben az egyes tanulók az alsó szakasz befejezésekor a kultúrtechnikai fejlesztési részterületeken a csoport nagy többségével nem tudnak együtt haladni, egyéni/vagy kiscsoportos formában, differenciált foglalkoztatás keretében kapják meg a számukra szükséges fejlesztést. E foglalkoztatási keretben, a korábbi ismeretek szinten tartása mellett a praktikus tevékenységek végzésére, életviteli és gyakorlati ismeretek elsajátítására kell törekedni.

Amennyiben a tanuló képességfejlődésében, terhelhetőségében pozitív irányú változás figyelhető meg, csatlakozhat a többiekhez, s visszakapcsolódhat a kötelező tanórai keretben folyó kultúrtechnikai foglalkozások menetébe.

A differenciált foglalkoztatásban részesülők köre tanévenként /tanév elején/ kerül felülvizsgálatra.

- hit és erkölcsstan

Az erkölcsi nevelés nem jelenik meg önálló tantárgyként az értelmileg akadályozott tanulók kerettantervében, így helyi tantervünkben sem. A tanulók - igény szerint – kollégiumi keretben vehetnek részt hittan foglalkozáson.

– Szakkörök

A foglalkozások a tanulói népesség igényeinek, érdeklődési körének, szükségleteinek függvényében a személyi és tárgyi feltételekhez igazodva szerveződnek a következő területeken:

- művészetek (tánc, zene)
- sport /gimnasztika, természetjárás/

- kommunikáció /bábszakkör/
- manuális tevékenység /szöveg /

Körültekintő szervezést igényel a szakkörök számának, illetve időpontjának összeegyeztetése a gyermekcsoportok érdeklődésével, egészséges terhelhetőségével. /Egy tanuló legfeljebb 2 szakkörnek legyen tagja./

- Iskolai sportkör

A köznevelésről szóló törvényben meghatározott feltételek szerint szolgálja a tanulók mindennapos testedzését, s egyúttal lehetőséget biztosít kiemelkedő teljesítményt nyújtó tanulók differenciált fejlesztésére.

- Gyógytestnevelés, mozgásfejlesztés

A nem kötelező tanórai foglalkozások keretében, a köznevelési törvény által biztosított órakereten belül valósul meg a tanulók olyan speciális, szintén egyéni vagy kiscsoportos formában történő fejlesztése, mely:

- olyan fejlesztőprogram alkalmazását teszi lehetővé mely szakmailag, módszertanilag megfelelően illeszkedik az iskola általános célrendszeréhez
- szakmailag indokolható terápiás eljárások megvalósulásával segíti elő a fogyatékoságból adódó képességzavarok /pl.: szenzomotoros integrációs zavar/ enyhítését, megszüntetését, s ezáltal a tantervi célok minél hatékonyabb megvalósulását: konduktív pedagógia, gyógyújszás, gyógylovaslás.

A terápiás jellegű tevékenységek jól szolgálják a tanulók sokoldalú fejlesztését.

A foglalkozások száma, differenciáltsága a tanulói népesség igényeinek, szükségleteinek megfelelően tanév végén tantestületi döntés által kerül meghatározásra.

15.3.A csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei

A differenciált egyéni képességeket figyelembevevő fejlesztés megvalósítása érdekében a tanulók egyéni, kiscsoportos és csoportbontásos foglalkozási keretekben vesznek részt a kötelező és a nem kötelező foglalkozásokon. A tanulók sikeres fejlesztésének érdekében az alábbiakat tarjuk szem előtt:

- a tanulók egyéni szükségletének figyelembevétele,
- hátrányok csökkentése,
- az értelmileg akadályozott tanulók tanulási jellemzőinek figyelembevétele,
- a megfelelő mennyiségű gyakorlás lehetőségének biztosítása,
- hatékonyság elősegítése az egyes tevékenységeknek megfelelően.

A foglalkozások szervezésének részleteit az év végi igények és pedagógusok javaslatai alapján a lehetőségek figyelembevételével a tantárgyfelosztásban aktuálisan rögzítjük.

16. Egyéb hagyományos tevékenységeink köre

16.1.Ünnepeink

A bentlakásos jellegből adódóan nevelő-oktató munkánk egészében kiemelt szerepet kap a különféle ünnepek /nemzeti, családi/ megrendezése.

Iskolánkban az ünnepek megrendezését éves forgórendszerben – figyelembe véve az életkori sajátosságokat - egy-egy csoport kapja feladatul, s így az ünnepre való készülés szerves módon épülhet be a csoportok tevékenységébe.

- Nemzeti ünnepeinket, emléknapjainkat /márc. 15., okt. 23.jún. 04./ iskolai szinten ünnepeljük, de a nagyobb tanulókkal részt veszünk a nagyközség által szervezett megemlékezésen is.
- A Mikulás-ünnepet, karácsonyt szeretetteljes, családi hangulatú együttünnepelés, a gyermeknapot önfeledt játék, vetélkedők jellemzik.
- Végzős diákjaink búcsúztatása évről-évre szép emléket jelentő ünnep, melyre volt diákjaink és hozzátartozóik is szívesen emlékezhetnek.
- A farsang, pedagógusnap is ünnepkörünk elmaradhatatlan része.

16.2 Egyéb állandó /hagyományos/ rendezvényeink

Minden évben megrendezzük ének- és versmondó versenyünket, mely szereplési lehetőséget biztosít minden korosztály számára.

1985 óta kerül megrendezésre intézményünkben az Országos Koncz Dezső Tanulmányi vetélkedő.

Minden esztendőben háziverseny keretében készülünk fel a területi versenyen résztvevő tanulók kiválasztására. A tanulmányi versenyre való felkészülést az érintett csoportok beépítik mindennapos tevékenységrendszerükbe.

Havonta rendezünk rajzversenyeket, melynek során értékeljük és jutalmazzuk a tanulók manuális teljesítményét, fejlődését.

Évente kiállítás rendezünk, melynek keretében bemutatjuk a tanulók szakkörökön és fakultációs foglalkozásokon készített munkáit.

A csoportok életében fontos esemény a születés- és névnapok megünneplése, melyek elősegítik a családi, szeretetteljes légkör megteremtését.

Az "Együtt-Értük" Alapítvány szervezésében kerül megrendezésre a Majális programsorozat, mely alkalommal iskolánk nyitottá válik mind a község lakói, mind tanulóink hozzátartozói számára.

16.3. Kirándulások, táborozások

A./ Kirándulások

A tanév során – előzetes pedagógiai terv alapján - lehetőséget biztosítunk egész napos kirándulások szervezésére. Ezen alkalmak messzemenően szolgálják pedagógiai céljaink megvalósulását, az élményszerzést, s a gyakorlatba épített tapasztalatszerzést egyaránt.

B./ Erdei iskola beépítése nevelési-oktatási programunkba

Az "Együtt-Értük" Alapítvány által iskolánk rendelkezésére bocsátott gáti táborozási lehetőséget erdei iskola formájában hasznosítjuk az év változó évszakaiban.

A tábori program részét képezi általános fejlesztőprogramunknak, szerves módon beépül nevelési-oktatási céljaink megvalósulását segítő tevékenységrendszerünkbe. Hazánk egyik legvonzóbb természetvédelmi körzetében /Vértes-hegység - Fejér megye/ a táborozási lehetőség biztosítja tanulóink számára:

- a gyakorlati ismeretszerzést,
- a természeti környezet megismerésének lehetőségét,
- a természetvédelmi ismeretek megalapozását,
- a megszerzett ismeretek új szituációkban való alkalmazását,
- a tanulók helyzetfelismerő-, szociális alkalmazkodó készségének fejlődését,
- a sportolás lehetőségét, az egészséges életmód elemeinek gyakorlását,
- fejleszti a sajátos nevelési igényű tanulók időérzékelését, s az egészséges életritmus igényének kialakulását.

Mindezek mellett - a táborozás nyújtotta lehetőségként - a résztvevők napjaikat vidám hangulatban töltve, a személyes és közösségi élményszerzést egyaránt biztosító, szeretetteljes légkörben élvezhetik a kikapcsolódás örömeit.

A közösen várt, közösen előkészített és közös emlékeket idéző táborok olyan hosszútávra szóló élményanyagot biztosítanak tanulóink számára, melyek hatásaikban a személyiségfejlesztés területén további, még kiaknázatlan lehetőségeket rejtnek magukban.

C./ Egyéb táborok

Táborozási lehetőséget és/vagy foglalkoztatást biztosítunk a nyár folyamán - lehetőség szerint - veszélyeztetett tanulóink számára, igénybe véve pályázati és egyéb támogatási lehetőségeket, ill. önköltségesen.

Halmozottan hátrányos helyzetű tanulóink lehetőségei között kiemelt helyet kapnak a különféle táborozási formák, melyek szervezésekor a pihenésen, kikapcsolódáson túl elsődlegességet élveznek a speciális fejlesztőprogrammal kiegészített /kézművesség, lovaglás, úszás/ valamint a szociabilitás kialakulását segítő szervezési formák /kiscsoportos, családos, életmód táborok/.

17. Az iskola külső kapcsolatai

Iskolánk elsődleges célkitűzései között szerepel, hogy keresse azokat a lehetőségeket, melyek által a fogyatékkal élő gyermekek is egyre több szinten bekapcsolódhatnak az épek közösségeibe.

A fentieket szem előtt tartva:

- részt veszünk a nagyközség által szervezett ünnepeken, rendezvényeken,
- rendszeresen szervezünk gyermekszínház látogatásokat, nagyobb tanulókkal színházlátogatást,
- aktuális kulturális programokon való részvétel /koncert, kiállítások/,
- kulturális vetélkedőkön, fesztiválokon való részvétel,
- közös sportrendezvényeket szervezünk a helyi, ill. szomszédos község általános iskoláival,
- részt veszünk a Fejér Megyei Diáksport Szövetség, valamint a Fogyatékkal Élők Fejér Megyei Sportszövetségének rendezvényein,
- állandó programunk az úszásoktatásban, gyógylovagláson való részvétel,

- széleskörű táborozási lehetőségeket biztosítunk tanulóinknak, időközönként találkozót rendezünk volt diákjaink számára,
- rendszeresen részt veszünk a Koncz Dezső tanulmányi verseny regionális rendezvényein.

Az iskola kapcsolatrendszerén belül említendő az iskola mellett működő, s tevékenységrendszerét támogató "Együtt-Értük" Alapítvány. Az Alapítvány tevékenysége, s aktivistái révén - kiknek nagy része az intézmény pedagógusaiból tevődik ki - segíti az iskolai célok megvalósulását, s az értelmileg akadályozott, súlyosan-halmozottan sérült tanulók

életkörülményeinek javítását. Táborozások, úszásoktatás támogatása, kirándulások szervezése, fejlesztőeszközök vásárlása, épek és fogyatékkal élők közös programjainak szervezése áll az Alapítvány tevékenységének középpontjában.

Szakmai kapcsolatok

- Kapcsolatápolásra törekszünk a nagyközség általános iskolájának, óvodájának kollektívájával.
- Rendszeres tapasztalatcseréket, közös továbbképzéseket szervezünk a térség társintézményeivel. /Tordas, Székesfehérvár, Veszprém, Velence, Polgárdi/.
- Szakmai továbbképzések, konferenciák keretében megőrizni, s megújítani kívánjuk szakmai kapcsolatainkat a térségen kívüli intézmények pedagógusaival.
- Figyelemmel kísérjük s esetenként csatlakozunk a szakmai érdekképviselők tevékenységéhez.
- Módszertani kapcsolatot építünk külföldi partnerekkel /pl.: Ulwila módszer megismerésére/. Kapcsolatrendszerünk az elmúlt években öröndetes módon tovább szélesedett, s ennek köszönhetően német,- lengyel,- szlovén, erdélyi intézmények képviselőivel építettünk ki tartós munkakapcsolatot, melynek keretében szakmai-baráti találkozókön veszünk részt különböző helyszíneken.

18. Tankönyvek, taneszközök kiválasztásának elvei

Intézményünkben - a nevelőtestület innovatív szemléletének köszönhetően - évek óta használunk intézménytípusunk alaptankönyv készletén túl egyéb tankönyveket, illetve saját készítésű munkafüzeteket.

A taneszközök és tankönyvek kiválasztásánál egyaránt a következő szempontokat vesszük figyelembe:

- Kivitelezésben legyen tartós, időálló, könnyen kezelhető, könnyen tisztítható.
/A játék kiválasztásánál lehetőség szerint a természetes anyagokból készült változatot részesítjük előnyben./

- Tartalmilag az eszközök alkalmazkodjanak az értelmileg akadályozott, autizmussal élő, súlyosan-halmozottan sérült gyermekek szükségleteihez, legyenek színesek, figyelemfelhívóak, jól áttekinthetőek.

Szükség szerint 1-1 tantárgyhoz is több tankönyvcsalád elemeit használjuk, törekedve a homogén gátlás kiküszöbölésére.

A tankönyveket továbbra is saját készítésű, illetve fénymásolt feladatlapok, didaktikus játékok egészítik ki.

A használni kívánt tankönyvek, taneszközök kiválasztása éves szinten történik az adott csoport nevelőinek közreműködésével, - az Iskolaszék véleményének kikérésével.

19. Értékelési rendszer

Az értékelés általános elvei

Fontosnak tartjuk az osztályszintű értékelésre épülő iskolai szintű értékelés megvalósulását. Az osztályszintű értékelések során valósuljon meg, hogy az osztállyal foglalkozó minden nevelő vegyen részt benne. Törekedni kell a sablonok nélküli megfogalmazásra, az egyéni teljesítmény kiemelésére a tanulók magatartása, tanulmányi tevékenysége, közösségi kapcsolatai tekintetében.

Az értékelésekben a pozitívumok megerősítése, a gyermek önmagához mért jó teljesítményének kiemelése kell, hogy domináljon.

A napról-napra, tevékenységről-tevékenységre történő értékelés a kisebb csoportokban látványos formákban is megjelenhet, elősegítve a tanulók önértékelésének fokozatos kialakulását, mely az idősebb tanulók esetében az osztályszintű értékelésekben egyre nagyobb szerepet kell kapjon.

Az iskolai értékelésekben is a fentebb vázolt elvek kell, hogy megjelenjenek építve a nagyobb közösség előtti elismerés nevelőértékére.

Egyértelműen tilos a fizikai bántalmazás, és a megszegyenyítés módozatainak alkalmazása.

Az osztályszintű értékelés a csoport nevelőinek rendszeres megbeszélését, egyeztetését követően heti rendszerességgel javasolt, az iskolai szintű értékelésnél a jelenlegi - havi rendszeresség - elegendőnek bizonyul, kiegészítve az alkalmakhoz fűződő értékelésekkel.

A tanulók felé is megnyilvánuló értékelés mellett a tanulók fejlesztését neveltségi szintjük, általános teljesítményszintjük értékelését a következők teszik eredményessé:

- tanév elején közös nevelési célok kitűzése, és egyéni fejlesztési terv készítése,
- az egyéni fejlődés menet nyomon követése tudatosan tervezett felmérésekre és élet-helyzetekben való megfigyelésre egyaránt építve,
- a tapasztalatok rögzítése félévkor és a tanév végén,
- PAC vizsgálat évenkénti elvégzése.

A rövidtávú és hosszabbtávú tervezés, eredményes fejlesztés elengedhetetlen feltétele a tanulók fejlődés menetének folyamatos nyomon követése. A tapasztalatok rögzítése segítséget jelent a nevelési-oktatási célok differenciált megfogalmazásában és az egyéni fejlesztési tervek szükség szerinti korrigálásában. Ennek érdekében javasolt a nevelés egy-egy problémás területének évenkénti kiválasztása és hangsúlyos felmérése intézményi szinten is.

A felmérés kor szerinti és egyéni képesség szerinti elvégzése figyelemfelhívó jellegénél fogva rávilágíthat az elkövetkezendő nevelési időszak hangsúlyos feladataira, ébren tartva pedagógiai aktivitásunkat s a tantestület szakmai innovatív irányultságát.

Célrendszerünk, értékelési rendszerünk meghatározásánál figyelemmel kell lennünk partnereink véleményére, s kiemelten az utógondozás nyújtotta információkra, a tanulóinkat fogadó felnőtt intézmények véleményére, s az így szerzett tapasztalatokat folyamatosan egyeztetnünk kell célkitűzéseink megfogalmazásával, és gyakorlati tevékenységünkkel.

Az osztályokban a tanulók tanév közbeni teljesítményértékelésének részét képezi az érdemjegyekkel történő osztályozás. Az érdemjeggyel történő osztályozás esetében elvként kell azonban hangsúlyoznunk, hogy semmiképpen sem gátló, egyértelműen ösztönző szerepe kell legyen, s alkalmazkodjon a tanuló önmagához /saját képességeihez/ mérhető teljesítményéhez.

Értékelés, minősítés a tanév során: félévkor és év végén

Iskolánk műveltségi alapvizsga letételére nem készít fel, de a programban előírt követelmények teljesítéséről tanév végén bizonyítványt kapnak tanulóink.

1-2. osztály

Tanulóink fejlődése, ismeretelsajátításuk nyomán követése a tantárgyak körében /olvasás-írás, számolás-mérés/ érdemjegyekkel minősül.

Az érdemjegyeknek tükröznie kell a tanulók önmagukhoz mért fejlődését, az évfolyam számára előírt követelményrendszer teljesítésének mértékét.

2. osztályban tanévvégén érdemjegyes értékelést kapnak a tanulók.

1-4. osztály

Félévkor a tantestület által kidolgozott értékelőlapon történik a tantárgyak szerinti minősítés, melyet kiegészít a tanévi munkatervben rögzített fejlettségi területekre vonatkozó szöveges értékelés. A szöveges értékelést minden esetben részletes – írásban rögzített felmérés előzi meg.

5.-8. osztály és 9- 12. évfolyam

A törvényi előírásoknak megfelelően - félévkor, évvégén egyaránt - az érdemjegyekkel történő értékelést kell alkalmazni.

Érdemjegyek:

jeles /5/, jó /4/, közepes /3/, elégséges /2/, elégtelen /1/

Kivétel ez alól az Etika és Osztályfőnöki órák, melyeken a „Részt vett” megnevezés szerepel. Amennyiben a tanuló iskolát vált, tovább tanul, szöveges értékelést, pedagógiai véleményt csatolunk a bizonyítványa mellé.

Intézményünkben az írásbeli feladatok – bár megjelennek az egyes tananyagokhoz kapcsolódva – nem képezik értékelési rendszerünk egyedüli és meghatározó elemét.

A tanév végi és félévi értékelést nevelőtestületi osztályozó értekezlet előzi meg, mely összegzi a nevelőtestület által készített felmérések, az osztályvezető gyógypedagógusok által érdemjegyekben megfogalmazott, minősített, ill. szövegesen értékelt fejlesztési eredményeket, figyelembe véve a tanulók fejlesztési lehetőségeit, egyéni képességeit.

A tanuló továbbhaladása, magasabb évfolyamba lépése biztosítható, amennyiben más egyéb tényező nem zárja ki az osztállyal való együttthaladást.

A készségfejlesztő iskolai tanulmányok befejezésekor a tanulók a mellékletben szereplő vizsgaszabályzat szerint elméleti és gyakorlati vizsgát tesznek.

Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltétele

A./ Az iskola magasabb évfolyamára ill. készségfejlesztő iskolai évfolyamba léphet az a tanuló:

- aki az előírt minimális tanulmányi követelményeket teljesítette,
- pszichés képességei fejlődtek,
- szociabilitása terén előrelépés tapasztalható.

Továbbléphet az a tanuló is, aki a minimális követelményeknek nem minden fejlesztési területen /ill. tantárgyban/ tett eleget, de a differenciált fejlesztőmunka eredményeként önmaga lehetőségeihez képest optimálisan fejlődött, ill. további fejlődése perspektívát mutat.

B./ Nem léphet magasabb évfolyamra az a tanuló:

- akivel az egyéni fejlesztési keretek között sem lehet több fejlesztési területen a minimális teljesítményt elérni és a tantestület határozata szerint az osztályfok megisméltése a tanuló fejlődése szempontjából kívánatos,
- akinek iskolai hiányzása, vagy a többi tanulónál jóval lassúbb ütemű fejlődése a tanév ismétlését indokolja.

A magasabb évfolyamra lépés ill. az évfolyam ismétlése a tantestület határozata alapján történhet.

A készségfejlesztő iskolában a magasabb évfolyamra lépés feltétele azonos az általános iskolával, ill. kiegészül azzal a feltétellel, hogy a munkatevékenység elsajátításában fejlődést kell mutatnia a tanulónak.

A beiskolázás rendje /tanulói jogviszony létrejötte/

Az intézmény a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakértői véleménye alapján vesz fel beutalt tanköteles korú gyermeket /kivételes esetben 5 éves kortól/.

A gyermekvédelmi gondoskodás alatt álló tanköteles tanulók - folyamatosan a tanév során - elsődleges felvételt nyernek a gyámhivatalok beutalásának megfelelően.

A megye területéről történő beiskolázás feltételei:

- Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye az iskolatípusnak megfelelő sajátos nevelési igényről,
- Szülő /gondviselő/ nyilatkozata a tanuló beiskolázásának elfogadásáról,
- Közösség látogatását engedélyező orvosi igazolás.

A fenti feltételek és körülmények fennállása alapozza meg a tanulói jogviszony létrejöttét.

A beiskolázásra kerülő tanuló évfolyamba sorolásáról - a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság határozatában megjelenő javaslat alapján - az igazgató dönt.

A tanév közben érkező tanuló - szülői háttér esetén - bemutatkozó látogatáson jelenik meg, melynek időpontját előzetes egyeztetés alapján az igazgatóhelyettes jelöli ki, erről tájékoztatja az érintett osztály nevelőit.

Kollégiumi elhelyezését a kollégium vezetője jelöli ki, s tájékoztatja a szülőket a kollégium rendjéről.

Készségfejlesztő iskola előkészítő évfolyamára beiskolázást nyerhet minden tanuló, aki az értelmileg akadályozottak általános iskolájának 8. évfolyamát elvégezte.

A beiskolázásra kerülő gyermek iratanyagának tanulmányozását az érintett nevelők számára az igazgató /ig.h./ lehetővé teszi.

Az érkező tanulót az osztály nevelői fogadják, kiemelt figyelemmel segítik beilleszkedését.

Tanuló áthelyezése, felmentése

A tanuló áthelyezését a szülő vagy az osztályban tanító gyógypedagógus javaslata, kezdeményezése alapján a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság végzi.

A gyógypedagógus pedagógiai véleményben jellemzi a tanulót, indokolja szakmai indíttatású javaslatát.

A magasabb iskolatípusba való áthelyezésnek – lehetőség szerint - az alsó szakasz végéig /3. osztály/ kell megvalósulnia.

A tanuló felmentésére tett javaslatot / magántanulói foglalkoztatásban részesítés/ a speciális, egyénre szabott fejlesztési formák mindenirányú felhasználásának kell megelőznie.

20. A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók iskolai fejlesztésének elvei

20.1. A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók jellemzése, a tanulók szükségletei

A súlyos és halmozott fogyatékos az egész élet során fennálló állapot, amelyre jellemző, hogy a testi struktúrák károsodása következtében az alapvető humán funkciók – mint a kommunikáció, a mozgás, a megismerő funkciók, az érzékelés-észlelés és az önkiszolgálás – minimálisan két területén súlyos vagy legsúlyosabb mértékű funkciózavar tapasztalható.

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók esetében a leggyakrabban a súlyos kommunikációs zavar, a különböző súlyosságú mozgásszervi fogyatékos és a különböző súlyosságú értelmi fogyatékos igen változatos kombinációit találjuk. Ezek mellett előfordulhat látási fogyatékos, hallási fogyatékos, figyelemzavar, magatartás-szabályozási zavar, autizmus spektrumzavar, továbbá egyéb társuló rendellenességek (pl. epilepszia). A fenti funkciózavarok egyedi kombinációinak köszönhetően egyénileg nagyon változó igényű személyiségekkel találkozunk. Ebből következően a tanulócsoport összetétele rendkívül heterogén lehet.

E tanulók speciális segítséget igényelnek szükségleteik kielégítése, egészségük megtartása, az emberi, a dologi és a természeti világhoz való viszonyuk kialakítása és a társadalom életében való aktív részvétel érdekében. Egész életükben a környezet fokozott mértékű és folyamatos, komplex segítségére, támogatására utaltak; személyiségük kibontakoztatása és életminőségük javítása érdekében komplex fejlesztő nevelésre-oktatásra van szükségük.

20.2. A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók nevelésének általános céljai és feladatai

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztésének kiemelt feladatai és területei csak didaktikai szempontból választhatók el egymástól, a nevelés, oktatás folyamatában egymást áthatva, komplexen érvényesülnek. Az egyes fejlesztési területek céljainak meghatározása és

a pedagógiai tevékenység feladatainak összegzése a konkrét nevelési-oktatási helyzetekben rugalmasan, a tanulók egyéni sajátosságainak, a fejlődés egyéni ütemének megfelelően alakul.

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók tanulásának és nevelésének kiemelt feladata, hogy

- a tanulók a szükségleteiknek és képességstruktúrájuknak megfelelő nevelésben, oktatásban és fejlesztésben részesüljenek;
- a fejlesztés a megfelelő és szükséges tartalommal történjék, segítse a lehetőség szerinti legnagyobb önállóság elérését és a megfelelően kialakított támogató környezetben a tanuló képességeitől függően a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedést;
- az elvárások az egyéni teljesítőképességnek megfelelően kerüljenek megfogalmazásra, és igazodjanak a fejlődés lehetséges üteméhez;
- a fejlesztő nevelés-oktatás keretében, a közösségi nevelés mellett kiemelt hangsúlyt kapjon az egyéni fejlesztés, törekedve azonban a kortárskapcsolatok kihasználására a szocializációs folyamatban;
- a fejlesztő terápiák programjai váljanak a rehabilitációs pedagógiai program tartalmi elemeivé.

A fejlesztő nevelés-oktatás területei:

- Kommunikáció (alapkompenciák, a tanulás és a gondolkodás kompetenciái, kommunikációs és digitális kompetenciák, személyes és társas kompetenciák, társadalmi részvétel kompetenciái)
- Mozgásnevelés (alapkompenciák, kommunikációs kompetenciák, személyes és társas kompetenciák)
- Az érzékelés-észlelés és az értelem fejlesztése, a valóság kognitív birtokbavétele. A dologi, az emberi és a természeti világ jelenségeinek megértése (alapkompenciák, a tanulás és gondolkodás kompetenciái)
- Kreativitásra, játékra, szabadidős tevékenységre nevelés. Az emberi lét esztétikai dimenziójának megtapasztalása és a kreatív tevékenységek ösztönzése (alapkompenciák, kreatív alkotás és önkifejezés kompetenciái, munkavállalás kompetenciái)
- Érzelmi és szociális nevelés, az én pozitív megtapasztalása, megnyílás a közösség felé, a kommunikáció kulturált formáinak elsajátítása (alapkompenciák, társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái, személyes és társas kompetenciák)
- Fejlesztő gondozás – Önkiszolgálásra, egészséges életmódra nevelés, a megfelelő támogató környezetben az egyéni képességszint figyelembevételével a lehető legmagasabb szintű önállóság és önellátás képességének elsajátítása (beleértve a részvétel különböző szintjeit), az emberiszükséglet-kielégítés kultúrájának megismerése (alapkompenciák, kommunikációs kompetenciák, személyes és társas kompetenciák, a tanulás kompetenciái).

20.3. A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók ellátásának feltételrendszere és szervezeti keretei

A fejlesztő nevelés-oktatásban azok a - közepsúlyos vagy súlyos értelmi fogyatékosokkal élő - súlyos és halmozottan fogyatékos gyermekek részesülnek iskolánkban, akiket a szakértői bizottságok erre a képzési formára javasolnak.

Ez differenciált megsegítés mellett történhet integrált formában, vagy fejlesztő nevelés-oktatást ellátó speciális osztályban.

A fejlesztő iskolai csoport létszáma a hatályban lévő rendelet alapján legfeljebb 6 fő lehet. Háromnál kevesebb gyermek esetében a csoportos foglalkoztatás előnyei azonban már nem valósulnak meg, ideális csoportlétszámnak öt fő tekinthető.

A csoportszoba kialakítása a mozgáskorlátozott tanulók szükségletei szerinti specialitásokkal rendelkezik, a társuló fogyatékoságok további speciális eszközök használatát teszik szükségessé.

A programban rögzített témakörök szerint történik a tanulók fejlesztése. Az ismeretek évről évre koncentrikusan vagy spirálisan bővülnek, melyek elsajátításában a tanulók egyéni tempójuk szerint vesznek részt. A tovább haladás automatikus, nincs szükség megadott teljesítmények elérésére. A felmérések és az egyéni fejlesztési tervek alapján félévkor és év végén az osztályfőnök részletes szöveges értékelést ír a tanulók fejlődéséről.

A fejlesztő nevelés-oktatást ellátó osztályok az iskola szerves részét képezik, tanulóik minden iskolai programban - megfelelő megsegítéssel - lelkesen vesznek részt.

21. Az autizmus – spektrumzavarokban szenvedő tanulók iskolai fejlesztésének elvei

21.1. Az autizmus spektrum zavar fogalma, jellemzői:

Több elismert szerző szerint a mai álláspont alapján „az autizmust az emberi idegrendszer sajátos fejlődési zavarának tekintjük, amelyet kizárólag viselkedéses jegyek alapján azonosítunk (pl. Bailey et al., 1995; Frith, 1989; Gillberg & Coleman, 1992; Volkmar et al., 1997)” (Győri, 2003 p. 740). Az autizmus olyan fejlődési zavar, mely egész életen át tart, nem kinőhető és jelenlegi ismereteink szerint nem gyógyítható.

Az autizmus spektrumzavarok lényege a társas viselkedés, a kommunikációs és a rugalmas viselkedésszervezés minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulóra legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható gondolkodási képesség sajátos hiányossága, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmas viselkedésszervezés és -kivitelezés képességének minőségi sérülése, valamint az egyenetlen képességprofil.

Autizmus spektrumzavar minden értelmi szinten előfordul, jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett éppúgy, mint intellektuális képességzavarral (értelmi fogyatékosággal) együtt járva. A fejlődési zavar átlagos vagy átlag feletti intelligencia esetében is jelentősen befolyásolja, áthatja a gyermeki fejlődést, megváltoztatja a megismerés folyamatát és a társas viselkedés fejlődését

Intézményünkben az autizmus spektrumzavar diagnózisa mellé, mindig társul intellektuális képesség zavar. A kettős érintettség súlyosságának mértéke határozza meg, hogy a tanuló integráltan az értelmileg akadályozott tanulókkal együtt tanul, vagy külön a súlyosan halmozottan autizmussal küzdő tanulók csoportjába jár.

21.2. Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók nevelésének-oktatásának alapelvei

- A beavatkozást mindig egyénre szabottan tervezzük, nincsenek minden autizmussal élő
- emberre alkalmazható sablonok. A beavatkozás kereteit, struktúráját azonban megadják az autizmusban megjelenő deficitek.
- A strukturált tér és idő bejósolhatóvá teszi a jövő egy részét, ez teremti meg az érzelmi biztonságot. A beavatkozás során tudnunk kell választ adni a ki, kivel, mit, hol, meddig, hogyan és miért kérdésekre.
- Az információkat az autizmussal élő személy részére láthatóvá tesszük, vizuális segítséget adunk a beavatkozás során.

Kutatások támasztják alá, hogy autizmus spektrum zavar esetén a kognitív viselkedéses módszerekkel, melyeket az egyéni igényekhez igazítunk, jelentős eredményeket lehet elérni. A fejlesztés ma elfogadott megközelítése komprehenzív, átfogó, mely konkrét célokra fókuszál, de figyelembe veszi az egyéni szükségleteket, érdeklődést, és a meghatározott kereteken belül rugalmasan reagál a felmerülő problémákra. A fejlesztés területei egybeesnek a triász területeivel.

Így különösen kiemelt terület

- a spontán funkcionális kommunikáció,
- a társas készségek,
- a játéktevékenység,
- a viselkedés problémák kezelése, és megelőzése.

A beavatkozás mindig standard, illetve informális felmérésekre alapszik, melyekben azokat az erősségeket keressük, melyekre építkezni lehet, figyelembe véve az életkort, a fejlődési szintet és a család igényeit.

21.3. Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók fejlesztésének kiemelt céljai, nevelési-oktatási feladatai

A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettség szintjén elérhető legjobb felnőttkori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése: ennek alapja a szociális, kommunikációs és gondolkodási készségek hiányának speciális módszerekkel történő kompenzálása és a meglévő készségek fejlesztése.

Fő célja a rehabilitáció; a tanuló formális és informális felmérésének tapasztalataira alapozva egyénre szabott hosszú, közép- és rövid távú tervre épül.

Célja a gyermek/tanuló elemi beilleszkedési készségeinek, adaptív viselkedésének kialakítása. Ennek érdekében:

- a szociális/kommunikációs alapkészségek célzott fejlesztése;
- az autizmusból és a társuló fogyatékoságokból eredő fejlődési elmaradások lehetséges célirányos kompenzálása;
- az ismétlődő, sztereotip, helyzetnek nem megfelelő viselkedés kialakulásának megelőzése, illetve rendezése;

- a fogyatékoságspecifikus vizuális információhordozókkal segített környezet kialakítása, valamint az eszközök használatának elsajátítása, adaptív viselkedési formák, szokások kialakítása.

Fejlesztési területek:

a) Kommunikáció/szociális viselkedés

- Szociális kapcsolatteremtés elemeinek tanítása (pozitív megerősítéssel).
- Beszéd vagy – beszéd kialakulásának hiányában – augmentatív és alternatív eszközzel történő kommunikáció alkalmazásának tanítása.
- Tanítási helyzetben szükséges elemi szociális viselkedés kialakítása.
- Augmentatív és alternatív kommunikációs eszközök (nem kizárva pl. az írott nyelvet) használatának tanítása napi rutinokban, a gyermek életének valamennyi színterén.

b) Fejlődési funkció elmaradások, önkiszolgálás

Alapvető készségek kialakítása (étkezés, szobatisztaság, tisztálkodás, öltözködés).

c) Kognitív fejlesztés

- Elemi ismeretek, fogalmak.
- Elemi logikai műveletek és összefüggések tanítása.
- Szociális kognitív készségek fejlesztése.
- Egyszerű aktivitásformák kialakítása strukturált keretek között (pl. játék-, használati és taneszközök célszerű használata).
- Általánosítás képességének fejlesztése.
- Az elsajátított képességek önálló használatának tanítása.
- Az elsajátított képességek más összefüggésben való használata.
- Képességek alkalmazása más környezetben stb.

d) Viselkedésproblémák kezelése

- Viselkedésproblémák megelőzése.
- Alternatív viselkedések kialakítása.